



laiškas lietuviams

GEGUŽĖ/MAY 2000

GEGUŽINĖS PAMALDOS	145	J. Vaišnora MIC
<i>LAIŠKŲ LIETUVIAMS</i> AUKSINIS JUBILIEJUS	151	V. Kleiza
IR BEDIEVYBĖ, IR TIKĖJIMAS ĮRODO DIEVĄ	156	Ignas Naujokas
<i>LAIŠKŲ LIETUVIAMS</i> AUKSINIS JUBILIEJUS	162	Laima Krivickienė
VIEŠPATS DARO STEBUKLUS	165	Jovaras
KANČIA, PABUDIMAS, TAPATYBĖ	169	Kun. dr. Kęstutis Trimakas
KĄ PASIIMSIME	171	Robertas Urbonavičius
KALBA	174	Red.
TĖVYNĖJE	176	Laima Krivickienė
ŠYPSULIAI	179	Red.
TRUMPAI	180	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas Zigmo Degučio, Tado Kulbio ir

Rolando Bartašiūno nuotraukomis iš *Laiškų lietuviams* jubiliejinės šventės.

Viršelio piešinys ir skyrių vinjetės- Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas-Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (LETTERS TO LITHUANIANS) (USPS 301-540) is published monthly except bimonthly July/August, for \$20.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Periodicals postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*



2000 / GEGUŽĖS - MAY / VOL. LI, NO. 5

GEGUŽINĖS PAMALDOS

J. Vaišnora MIC

Amžių bėgyje Marijos garbei ir šlovei buvo paauskota visa, ką gražiausio gamta ir žmogus sukūrė. Todėl ir tas metų laikas, kai gamta atbunda ir pasipuošia gražiausiais žiedais, negalėjo likti nepašvėstas tai, kurią Bažnyčios liturgija vadina Jeriko rože, Libano kedru, kvapiu cinamono ir balsamo medeliu. Kadangi gamta išsiskleidžia visu savo grožiu, ypač gegužės mėnesį, jis yra paskirtas ir pašvėstas ypatingam Marijos garbinimui. Kasdieninės šio mėnesio pamaldos Marijos garbei yra vadinamos gegužinėmis pamaldomis. Gegužės mėnesį Bažnyčia kviečia savo vaikus rinktis į Marijos šventoves, prie jos paveikslų ir nešti dvasines maldų puokštes, prigimties ir malonės žiedus.

Lietuviams, kurie taip uoliai dalyvauja gegužinėse pamaldose Marijos garbei, gali būti įdomu, kada ir kur pirmiausia atsirado šios pamaldos, kokia yra jų kilmė. Istoriniais šalti-



Motiny Motina

niais remdamiesi, įvairūs autoriai duoda nevienodą atsakymą. Iš daugelio nuomonių čia parinkome tas, kurios atrodo tikriausios ir istoriškai labiausiai paremtos.

Ištiesio mėnesio Marijai paaukojimo, kaip ir kitų Marijos kulto formų, reikia ieškoti Rytuose. Jau V amž. Maž. Azijos koptai išties mėnesį, vadinamą Kiahc (gruodį), kuris gamtos grožio atžvilgiu atitinka mūsų gegužės mėn., buvo skyrę ypatingai Marijos garbei. Sakoma, kad šią pamaldžią praktiką Rytuose yra įvedęs šv. Kirilas Aleksandrietis, tasai uolusis Marijos garbės gynėjas prieš Nestorijų. Iš vėlesnių amžių žinoma tiek, kad Bizantijos imperijos graikai Mariją ypatingai garbindavo rugpjūčio mėn., nes jame buvo svarbiausioji Marijos - Dangun Ėmimo - šventė. Tai matyti iš imperatoriaus Androniko II (1282-1328) vieno dekreto, kuriame minima, kad tasai mėnėsis yra skirtas Marijos garbinimui (Grumel: Les mois de Marie des Byzantins—Echos d'Orient, 1932, p. 257-269).

Vakaruose gegužės mėnesio paskyrimą Marijai Bažnyčia pastatė prieš pagonių pavasario šventę - Florą, kuri Romos imperijoje nuo seniausių laikų buvo švenčiama nuo balandžio 13 iki gegužės 3 d. Jos metu cirkuose būdavo žaidimai, o liaudis, apsirėdžiusi drabužiais, kurie kitu metu buvo draudžiami, namus ir galvas papuošę gėlių vainikais, keldavo orgijas, vad. florealia. Nors pagoniškos florealijų šventės mirė drauge su pagonyste, tačiau jų pėdsakai dar ir vėlesniais amžiais buvo užsilikę liaudies papročiuose. Tai matyti iš šv. Karolio Baromėjaus (1538-1584) elgesio, kuris smarkiai kovojo su šia pagoniška liekana, kuri reiškėsi įvairiomis formomis Milano mieste. Taip Bažnyčia, kaip rūpestinga motina ir pedagogė, tą laikotarpį, kuriame drauge su gamta atgyja ir žmonių prigimties aistros, pašventė Marijai, kuri savo grožiu viršydama visokį žemišką gražumą, yra tapusi dangaus ir žemės papuošalas.

Marijos idėją, sujungtą su gegužės mėnesiu, pirmasis bus išryškinęs Ispanijos karalius

Alfonsas X (1239-1284) savo poema *Cantegas de S. Maria*, kurioje Mariją lygina su gegužės mėnesiu. Tas rodo, kad XIII a. Ispanijoje jau buvo ypatingas pamaldumas į Mariją gegužės mėnesį.

Šio mėnesio pamaldų Marijos garbei tam tikrų ženklų ir atbalsio viduriniais amžiais randame ir kitose vietose. Vokietijoje pal. Henrikas Seuse (t 1365), tasai didysis vokiečių mistikas ir Marijos garbintojas, kaip jo gyvenime ir raštuose skaitome, išties gegužės mėnesį rinkdavęs gėles, jomis puošdavęs Marijos altorius ir kalbėdavęs specialias maldas (H. S. Denifle; H. Seuse Raštai, I, 1886, p. 162).

Kitas vokietis—Wolfgang Seidl 1549 m. Miunchene išleido knygą *Maius Spiritualis*, kurioje smarkiai pasisako prieš gegužės mėnesio profanaciją, nes tas mėnėsis esąs skirtas Marijos garbei (Cfr. Kolb: Wegweiser in die marianische Literatur).

Italijoje 1676 m. Fiesole dominikonų novicijate buvo įkurta draugija, vad. "Communella", kurios nariai įsipareigojo ypatingu būdu pagarbinti Mariją gegužės mėn. pradžioje. Nuo 1701 m. ši pratyba buvo praplėsta išties mėnesiui. To paties XVII a. gale Neapolyje, karališkoje Šv. Kiliaros bažnyčioje, per išties gegužės mėnesį kas vakarą būdavo vienos valandos pamaldos su giesmėmis ir palaiminimu su Švč. Sakramentu.

Tai vis buvo paskira iniciatyva, įvairiose vietose įvairiai ir nevienodai pasireiškusi. Šio pamaldumo suvienodinimo ir apibendrinimo nuopelnai priklauso italų jėzuitui A. Dionid, kuris 1725 m. Veronoje išleido knygėlę *Mese di Maria, ossia Mese di Maggio, consecrato a Maria*. Joje buvo surinkta paskiros šio pamaldumo pratybos ir iš jų sudaryta tam tikra sistema. Ši knygėlė labai paplito ir turėjo didelės įtakos gegužinių pamaldų išpopuliarinimui. Joje gegužinių pamaldų tvarka nustatoma tokia: papuošti gėlėmis Marijos altorių ar paveikslą, prieš jį vakarais atkalbėti rožinį (rožančių), litaniją ar kitas maldas, paskaityti ką nors apie

Marijos dorybes. Tokiam skaitymui kitas jėzuitas P. Lalomia 1758 parašė *II Mese di Maggio*, kuri buvo tuoj išversta į prancūzų (susilaukė net 60 laidų) bei vokiečių kalbas ir prisidėjo prie gegužinių pamaldų išplitimo Prancūzijoje ir Vokietijoje.

Iki tol gegužinės pamaldos vis dar nebuvo visoje Bažnyčioje įvestos. Prie jų dar didesnio universalumo prisidėjo jėzuitas Alfonsas Muzzarelli (1749-1813), kuris 1785 išleido knygėlę *II Mese di Maggio* ir ją su laišku išsiuntinėjo visiems Italijos vyskupams, prašydamas įvesti gegužines pamaldas visose vyskupijose. Toji knygėlė XIX a. turėjo net 100 laidų ir buvo išversta į daugybę kalbų. Patsai Muzzarelli, 1803 m. pop. Pijaus VII pakviestas į Romą, pirmiausia gegužines pamaldas vedė Romos jėzuitų Kolegijos studentų bažnyčioje. Iš ten jos paplito po visas Amžinojo Miesto bažnyčias, o iš čia po Prancūziją ir Ispaniją. XIX amž. gegužinės pamaldos jau yra Belgijoje ir Šveicarijoje, nuo 1840 visoje Austrijoje ir Vokietijoje. Kai pop. Pijus VII 1814 laimingai grįžo iš nelaisvės į Romą, jis kitais metais gegužinių pamaldų praktiką aprobavo, o 1822 m. suteikė atlaidų, kuriuos padaugino pop. Pijus IX 1859 m. Nuo to laiko visame katalikų pasaulyje, visose bažnyčiose gegužės mėnesį yra laikomos pamaldos Marijos garbei (G. M. Floschini: *Mariologia*, II, pars III, pg. 122-127).

Lietuvoje gegužinės pamaldos įvestos palyginti gana vėlai. Šį kartą pavyzdį davė ne Vilnius - sostinė, kaip būdavo kitais atvejais, bet neseniai įkurta Seinų vyskupija. Tos vyskupijos valdytojas (1851-1853) prelatas Butkevičius (1794-1871), kilęs iš Kretingos bajorų, kai buvo išrinktas toms pareigoms, tuo metu buvo nuvykęs į Romą. Ten jis prisiziūrėjo gegužinių pamaldų Romos bažnyčioje, kur jos buvo laikomos su visu iškilmingumu. Grįžęs 1853 m. spalio mėn. į savo vyskupiją ir paėmęs jos valdymą, pirmiausia gegužines pamaldas įvedė Seinų katedroje, o netrukus ir visoje vyskupijoje (Kun. A., Vygrių ir Seinų diecez. istorija - Vadovas V, p.

268). Žemaičių vyskupiją tuo metu jau valdė vysk. M. Valančius. Jis ir bus šių pamaldų išplatintojas savo vyskupijoje. Vilniaus katedroje gegužinės pamaldos įvestos tik 1884 m. (J. Kurczewski: *Kosciol Zamkowy*, II, p. 294). Reikia manyti, kad ir visoje Vilniaus vyskupijoje jos atsirado ne anksčiau.

Gegužinėms pamaldoms nėra nustatyta privalomų maldų. Kiekvienoje vyskupijoje, įvedant gegužines pamaldas, nurodoma ir kaip jas atlikti, todėl įvairiuose kraštuose jos yra kiek skirtingos. Lietuvoje jos susideda iš skaitomos ar giedamos Marijos litanijos, skaitymo ar pamokslo (bažnyčiose) ir giesmių. Populiari ir tik gegužinėse pamaldose giedama giesmė *Sveika Marija, Motina Dievo* yra versta iš lenkų kalbos. Vertimas labai laisvas ir smarkiai nutolęs nuo originalo. Net ir gaida, lenkų giesmynuose užrašyta, lietuvių lūpose buvo kiek perdirbta, pakeista, sulietuvinta. Lenkiškieji giesmynai šią giesmę kildina iš Mozurijos, tačiau jos nei autoriaus, nei metų nenurodo (X. Jan Siedlecki: *Spiewnik Roscielny*, Krakow 1947, p. 235-236).

Plačiai Lietuvoje katalikų vartota maldaknygė *Šaltinis*, paaiškinime apie Marijos mėnesį, nurodo, kaip gegužines pamaldas švęsti: "Kurie negalėsime per darbus dienose to gražiausio Marijos mėnesio lankyti bažnyčią ir ten būti draugininkais meldimosi, tiegi užveskite tas maldas po sodžius ir namus jūsų. Papuoškite (išdabinkite) gražius altorėlius aprinktoje ant to koplytėlėje (jei tokią sodžiuje turite), o jei ne, tai nors čystose seklyčiose, Abrozda švenčiausios Marijos gražiai apkaišę, žvakes prieš jį uždegę ir visi drauge susirinkę dailiai užgiedokite šitą giesmę:

*Sveika Marija, Dievo Motina,
Kaip saulė šviesi, kaip drąsa gryna.
Atmink ant mūsų savo širdyje,
Melskis už mumis, Sveika MARIJA... "*

Toliau sakoma: "Labai naudingų ir pagirtų

daiktu būtų, idant skaitytojas atskaitytų ant kožnos dienos paskirtus skaitymus ir Litaniją su maldomis prie Panelės Švenčiausios iš mojinės knygelės” (Aukso Altorius arba Szaltinis dangiszkų Skarbų, Tilžėje 1919, p. 556-557).

Tame pačiame *Šaltinyje* gegužinių pamaldų tvarkoje yra paduota “Malda prie Švč. Marijos Panos per mėnesį Gegužės (Mojaus)”, kurioje randame šiuos žodžius: “O Marija! o Karaliene dangaus ir žemės! Karaliene ir Motina viso svieto! Mes pavedame Tau visą svietą, bet ypatingai meldžiame Tavęs, idant maloningai teiktumeis žvilgterėti ant esančios čia ant žemės Sūnaus Tavo Bažnyčios. Apgink ją, o Motina, uždenk Širdžia Tavo tą Bažnyčią šventą ir nuo prispaudimų teikis ją išgelbėti. Turėk apgynime Tėvą šventą Popiežių, teiptogi kunigus, tarnus Kristaus. Išprašyk nuo Sūnaus Savo, idant visoje pasaulyje tarp visų giminių svieto, o ypatingai mūsų mylimoje tėviškėje Lietuvoje ir Žemaičiuose žydėtų broliška meilė, pakajus ir šventa vienybė...” (ten pat, p. 558).

Paraginimo visur dalyvauti gegužinėse pamaldose ir jas ruošti pas save namuose, giesmė, kurią verčiant nutolsta nuo originalo ir kuri turi “Pulkim ant kelių” motyvų ir prašymų (saugok nuo ligų, šelpk sopuliuose... duok sveiką orą... palaimink laukus mūsų šalyje, apgink nuo bado... platink vienybę, sutaikink žmones... suteik ramybę, ir t.t.) bei malda, kurioje išvardinama tik popiežius ir kunigai (vyskupas neminimas, nes jis bene pats maldos autorius), paminiama atskirai Lietuva ir Žemaičiai, prašoma gelbėti Bažnyčią nuo prispaudimų, maldaujama pakajaus ir šventos vienybės - leidžia spėlioti, kad viso to autorius bus ne kas kitas, kaip tik pats vysk. M. Valančius. Per jo rankas ėjo maldaknygės *Šaltinis* naujos laidos, jis prižiūrėjo jų spausdinimą Prūsiose, jis tad lengvai galėjo įterpti į tą maldaknygę ir gegužinių pamaldų paties sustatytą tvarką.

Jau minėtoje maldoje Marija vadinama skaisčiausia, be mažiausio sutepimo, “Marija, be kaltės pradėta”. Ši paskutinė invokacija buvo



Laiškų lietuviams 50 metų nueitą kelią ir 41-ąjį konkursą apibūdina redaktorius kun. Juozas Vaišnys.

Rolando Bartašiūno nuotr.

Bažnyčios patvirtinta ir tikintieji paraginti taip Mariją tituluoti po Nekalto Prasidėjimo dogmos paskelbimo 1854 m. Iš to, kad gegužinių pamaldų giesmės nėra “Kantičkose” Marijos giesmių skyriuje, o tik priede, tas rodytų, kad tais metais (1859) kai vysk. Valančius “Kantičkas” perredagavo ir pirmą kartą išleido, toji giesmė dar nebuvo žinoma nei vartojama. Ji tik vėliau prijungta prie “Kantičkų” gale, kaip priedas. Visa tai rodytų, kad gegužinės pamaldos Žemaičių vyskupijoje Valančiaus bus įvestos maždaug “nepakajų” ir persekiojimų metais (apie 1863 m.). Be to, kad gegužinės pamaldos taip greitai Lietuvoje paplito, kad jos visur taip vienodai buvo atliekamos, reikia spėti, kad jų

autorius ir platintojas turėjo būti didelis autoritetas, kurio anuo metu labai greitai paklaustyta.

O anuo metu toksai buvo tik vysk. M. Valančius. Ar jam šiame reikale galėjo turėti kiek įtakos prel. B. Butkevičius, savo Seinų vyskupijoje įvedęs gegužines pamaldas, sunku pasakyti. Nors žinoma, kad prel. B. Butkevičius su vysk. Valančium santykius palaikė ir, pasiūlydamas jam savo pirmojo ganytojiško laiško lietuvišką tekstą, pabrėžė, “kad ir dalyje, atkirstoje nuo jo avinyčios (kitados dalis Seinų vysk. priklausė Žemaičių vyskupijai) neužmiršo dar kalbos senų savo tėvų” (*Lietuviškoji Encikl. IV, p. 1213*). Prie progos reikia paminėti, kad gretimoje Lenkijoje gegužinės pamaldos pirmą kartą įvestos Varšuvoje Šv. Kryžiaus bažnyčioje 1852 m. O visoje Varšuvos vyskupijoje jas įvedė arkiv. Felinskis 1863. Kitose Lenkijos vyskupijose: Vloclavko - 1859, Sandomiero - 1860, Polocko - 1864 (X. S. G.: Majowe naboženstvvu - Podrészna Encykl. Koscielna, XXV-XXVI p. 171-172). Taigi dažnas tvirtinimas, kad Lietuvos katalikai bažnytiniame ir liturginiame gyvenime vien tik sekė ir kopijavo lenkus, nėra tikslus.

Gegužinės pamaldos Lietuvoje buvo laikomos ne tik bažnyčiose, bet ir laukuose prie kryžių, koplytėlių, privačiuose namuose, kur temstant, suskambinus varpu ar kitu instrumentu, žmonės rinkdavosi giedoti Marijos litanijos ir giesmių. Atokiau gyvenantieji pamaldas atlikdavo savo šeimos ratelyje.

Gegužines pamaldas Lietuvos kaimas stipriai pergyvendavo. Tai buvo ypatingas kaimo, liaudies pamaldumas, kuriame, šalia nustatytų dalykų, likdavo daug laisvos iniciatyvos ir kuris darydavo nepaprastai gilaus įspūdžio. Į šias pamaldas įsijungdavo visi: vaikai, rinkdami laukų gėles Marijos paveikslui papuošti (o tas paveikslas - daugiausia Murillo *Mojinė*), jaunimas, pindamas vainikus ir kitaip puošdamas Marijos altorėlį ar paveikslą, mergaitės išimdavo iš kraitinių skrynių gražiausius savo rankdarbius ir juos meniškai pritaikydavo išpuošimui

seklų - kambario, kuriame atliekamos gegužinės pamaldos, pagaliau vyrai, vadovaudami giedojimui, moterys sunešdamos vaškines žvakės ir pan. Tai buvo graži, sava šeimos dvasinio pakilimo šventė.

Pamokyme apie gegužinių pamaldų tvarką, raginama paskaityti iš “mojinės” knygelės. Matyt, anuo metu, kai tas paraginimas rašytas, tokia knyga buvo. Iš po ranka turimų duomenų žinome, kad kun. Petras Gomalevskis (1819-1968) jau 1853 m. parašė *Gegužės Mėnesį*, kuris tačiau liko neišspausdintas rankraštyje. Tikriausiai tokių “mojinių” knygių ilgainiui atsirado ne viena, versta ar originaliai parašyta. 1893 m. Seinų seminarijos klierikai A. Būčys, A. Civinskas, J. Narjauskas, J. Šidlauskas, Pr. Bučiui (vėliau vyskupas) vadovaujant ir redaguojant, išvertė Smolikowskio *Marijos Mėnuo*, kuris išspausdintas tik 1900 m. Vėliau, spaudą jau atgavus, gegužės mėnesio pamaldų reikalui - kasdieniniam skaitymui, turėjome keletą knygių. Kunigai, sakydami gegužinių pamaldų trumpus pamokslėlius, ne kartą juos atspausdindavo (ypačiai paskutiniaisiais laikais). Tuo būdu gegužinės pamaldos buvo paskatinimas gaminti lietuvišką marijologinę literatūrą ir per ją skleisti Marijos garbinimą bei pažinimą Lietuvos katalikiškoje visuomenėje.

Baigiant dar reikia paminėti, kad gegužinės pamaldos kai kur buvo proga ištumti iš lietuviškų parapijų bažnyčių jau nereikalingą lenkų kalbą. Tai įvyko XIX a. gale ir XX pradžioje. Lietuviai, išsipraktikavę begiedodami Marijos litaniją ir giesmes namieje, susiorganizavę, per gegužines pamaldas bažnyčioje užtraukdavo lietuviškai, tuo būdu atkovodami sau seniai priklausomą teisę savose bažnyčiose garbinti Dievą ir Mariją sava lietuviška kalba. Kai kur dėl to buvo riaušių, liejosi kraujas, bet lietuviškas žodis laimėjo. Tad ir šiuo atžvilgiu gegužinės pamaldos, kurių įvedimas Lietuvoje beveik sutapo su tautiniu atgimimu, buvo savųjų teisių bažnyčioje atgavimo skatintojos.

Laiškų lietuviams auksinis jubiliejus

**(Lietuvos generalinio garbės konsulo Čikagoje
kalba, pasakyta šio jubiliejaus proga)**

1 950-tų metų žiema. Daugeliui iš mūsų - pirmoji žiema šiame krašte. Vieną vasario popietę, grįžęs iš gimnazijos, pašto dėžutėje randu kuklų 8 puslapių leidinį. Jo pavadinimas - *Laiškai lietuviams*. Vartau. Trumpi, įdomūs straipsneliai. Pradedu skaityti pirmą puslapį:

“Gal ne kartą Tau teko paimti į rankas ir paskaityti paprastą, kuklų mėnesinį leidinį, pavadintą *Misijonieriaus laiškais*. Tai buvo Tėvo Bružiko ar kurio nors kito jėzuitų misijonieriaus laiškai, siunčiami iš Vokietijos visiems lietuviams, kurių negalėjo pasiekti gyvas žodis. Pasikeitus sąlygoms, jų tolimesnis leidimas iš Vokietijos yra neįmanomas. Tačiau iš visų kamų mus “bombarduoja”, kad šį naudingą darbą tęstume. “Vox poluli, vox Dei”, pamanėme ir pasiryžome “*Misijonieriaus laiškų*” nenumarinti.

Ne visi šių laiškų rašytojai žada būti misijonieriai, todėl savintis *Misijonieriaus laiškų* vardo nepritiktų. Antra vertus, yra naudingiau žinoti, kam laiškas siunčiamas, negu kieno rašomas. Dėl to ir nutarėme juos pavadinti *Laiškais lietuviams*. Vadinas, jie yra skiriami kiekvienam lietuviui, nesvarbu kurioj pasaulio šaly jis begyventų.

Šių laiškų tikslas - užmegzti ryšius su visame pasaulyje išblaškytais lietuviais, padėti jiems geriau orientuotis naujose aplinkybėse ir lengviau išrišti įvairias religines-dorines problemas”.

Įdomi buvo ir leidinio metrika: leidžia Tėvai Jėzuitai, redaguoja Juozas Vaišnys SJ, atskiro numerio kaina - 5 centai, metinė prenumerata - 50 centų.

Po mėnesio jau skaitome pirmuosius skaitytojų atsiliepimus apie šį jauną kūdikį:

“Puikūs *laiškai*: stiprina lietuvių ir sąmoningą krikščionybę. Vinjetos - krikščioniškos ant lietuviško pagrindo. Tautinis apaštalavimas ir dargi sėkmingiausia modernia dvasia, kuri labai skiriasi nuo senoviško metodo. Tokiu keliu eidami, sutelksite didesnes lietuvių minias ir nuvesite jas į Lietuvos Nepriklausomybę ir į išganymą” (1950 kovas).

LL bus tas svečias, kuris ne vienai sielai, klaidžiojančiai ūkanotą naktį nežinomam kely, paduos žiburį, kad galėtų pasižiūrėti į kelio rodyklę ir pasirinkti teisingą kryptį” (1950 kovas).

Ir taip gimė *Laiškai lietuviams*. Naujasis kūdikis greitai augo. Po metų - jau 16 puslapių. Dar už metų - 24 puslapiai, o 1953 metų sausio mėnesio vedamajame skaitome:

“*Laiškai lietuviams*, pradėdami ketvirtuosius metus, padidėja iki 32 puslapių ir pasipuošia klasikinio meno iliustracijomis. Nors kai kurie pageidauja šį laikraštį gauti du kartus per mėnesį, kad ir plonesnį, bet dabartinėmis sąlygomis dėl grynai techniskų sunkenybių mums tai yra neįmanoma”.

Nė nepajuntame, kaip skuba laikas ir štai jau švenčiame pirmąjį *Laiškų lietuviams* de-



Pagrindinis šventės kalbėtojas generalinis Čikagos garbės konsulas Vaclovas Kleiza.

Rolando Bartašiūno nuotr.

šimtmetį. Savo vedamajame “Pirmasis dešimtmetis” redaktorius dar kartą akcentuoja *Laiškų lietuviams* tikslus:

“Nors šio žurnalo išorinė išvaizda metais iš metų trupučiuką keitėsi, bet jo turinys pasiliko tas pats. Kiekvienas numeris skiriamas tam tikslui, kuriam buvo pradėtas *Laiškų lietuviams* leidimas: aplankyti su spausdintu paprastu ir nuoširdžiu žodžiu visus mūsų tautiečius, išsiplaščiusius po įvairias pasaulio šalis ir padėti jiems susiorientuoti religiniuose, moraliniuose ir tautiniuose klausimuose, kurie kyla, susidūrus su naujais žmonėmis ir naujais papročiais” (1960 sausis).

Savo sveikinime prof. Zenonas Ivinskis rašo:

Mūsų tremties bei išeivijos spaudoje *Laiškai lietuviams* užėmė sau priklausančią garbingą vietą. Kai daugumos laikraščių skiltys ilgai užsipildė ir tebėra užpildomos siaurais ir praeinančiais politiniais, partiniais ir kompetenciniais ginčais, *Laiškai lietuviams* pagrįstai susirūpino pačiu tremtiniu, jo dvasios

veidu. Ištisą dešimtmetį suvargusiai lietuvių sielai svetur *Laiškuose lietuviams* buvo duota tikrai daug peno, įžvalgiai ir praktiškai atsakyta į daugybę jį kamuojančių pasaulėžiūrinių klausimų. Malonu pažymėti, kad ir išoriniu atžvilgiu *LL* yra padarę didelę pažangą ir šiandien skaitytojui prisistato tokiu pavidalu, kad juos ir šviesuolis, ir paprastas neakademinis spaudos skaitytojas mielai ima į rankas. Originalus žurnalo iliustravimo menas parodo redakcijos vis naujas bei įdomias inspiracijas ir kūrybinius užsimojimus (1960 sausis).

Tais pačiais metais *Laiškai lietuviams* žengė naują žingsnį: liepos-rugpjūčio numeryje paskelbė konkursą geriausiam straipsniui: “Svarbiausieji mūsų uždaviniai dabartinėse išeivijos sąlygose”. Pirmojo konkurso laimėtoju tapo čikagietis Pranas Razminas. Kitais metais konkursas paskelbtas geriausiam rašiniui jaunimo klausimais. Ir taip per beveik 40 metų šie konkursai ryškino įvairias aktualias mūsų krikščioniško bei tautinio gyvenimo temas.

Šiandien čia pagerbsime šių metų laimėtojus ir pasidžiaugsime jų darbais.

1962 metais žurnalas vėl papilnėjo - jau 36 puslapiai ir įvestas naujas skyrius: Skaitytojų laiškai.

Nors dauguma skaitytojų labai teigiamai vertino *Laiškus lietuviams*, tačiau ne visi žurnalui turėjo tik komplimentus. Buvo ir kritiškėsių pasisakymų:

Prašmatnesni viršeliai ir viduje brangesnio popieriaus du lapai su nuotraukomis - dar nepagerėjimas, jei turinio kokybė negerėja. Kol lietuviybės ir tautybės kultūros klausimais neįtraukiama daugiau išmaningų rašytojų, tai 2.000 dolerių padidėjusių Jums išlaidų, man atrodo, be reikalo išmetami pinigai! Šalia naujų "realistinio" pobūdžio staipsnių tas paviršutinis blizgesys yra tik dar vienas ženklas, kad žurnaliukas suka prisitaikymo amerikonybei pusėn. Jei taip ir toliau bus, nebetiks nė dabartinis užrašas *Laiškai lietuviams*. Naujajai pakraipai gal geriau derinsis ir naujas pavadinimas, pvz., "Dvasinė atrama nutaustantiems" (1962 *liepa*).

"Man patinka *Laiškai lietuviams*, tik nepatinka kartais juose randami naujoviški, modernūs paveikslai. Juose ir šventieji atrodo į kažin ką panašūs" (1990 balandis).

"Pertvarkytas žurnalas - gražus. Tačiau kodėl tokios liūdnos spalvos viršelyje? Nejaugi viskas taip juoda? Be to, juodos dėmės ar linijos tarp nuotraukų nedaug grožio prideda" (1962 *liepa*).

O ten pat kitas skaitytojas rašo:

"*Laiškus lietuviams* visuomet perskaitau nuo pirmojo ligi paskutiniojo puslapio. Dabar ir jų išvaizda žymiai patrauklesnė negu anksčiau, tad dar maloniau juos rankose laikyti bei skaityti. Linkiu, kad kiekvienas lietuvis užsiprenumeruotų šį puikų žurnalą" (1962 *liepa*).

Kad žurnalas per 50 metų augo, brendo, tobulėjo ir neatsiliko nuo gyvenimo, tai didele dalimi yra redaktorių darbo ir pasiaukojimo

nuopelnas. Ir nuostabu, kad per tokį ilgą laikotarpį žurnalas teturėjo tik du redaktorius. 1963 metais, tėvui J. Vaišniui išvykus iš Čikagos, redagavimą nuo tų metų spalio mėnesio perėmė tėvas Kęstutis Trimakas.

Savo pirmajame vedamajame *Gairės ateičiai* naujasis redaktorius ypatingą dėmesį kreipė į jaunas lietuviškas šeimas. Toliau jis rašė:

Mūsų svarbiausias uždavinys - lietuviams padėti ugdytis dvasinėje kultūroje. O ji nėra vien lietuviybė, bet nėra mums galima be lietuviybės.

Mes siekiame būti modernūs: šimtu procentų pasisakome už modernius laikus, bet aiškiai matome, kad ne viskas šimtu procentų gera juose. Bėlieka gera atskirti nuo bloga. Bendromis pastangomis stengsimės susidaryti platų žvilgsnį, pritaikydami tiksliau modernius laikus pažinusias įžvalgas savo svarstymams, kas ir kaip paveikia mūsų asmenišką, šeimyninį, tautinį bei pasaulėžiūrinį mentalitetą ir elgesį - neigiamoms įtakoms išvengti, o gerąsias priimti.

Į jus norime prabilti giliai, poluliariai ir, kiek galima, plačiau: giliau - ne paviršutinišku, bet apgalvotu ir paremtu temos gvildenimu; populiariai - daugelį skaitytojų sudominančiai; ir kiek galima, plačiau - visapusiškiau. Iš principo pasisakome tik už Kristų. Tik esminiuose tikėjimo (ir moralės) dalykuose būsime nepalenkiami - aiškinsim, bet neabejosim; neabejosim - likdami ištikimi savo meilei" (1963 *spalis*).

1970 m. sausio mėnesį į redaktoriaus kėdę vėl sugrįžo tėvas J. Vaišnys. Taigi tėvas J. Vaišnys *Laiškus lietuviams* redaguoja jau 44 metus, ir tai turbūt mūsų spaudos istorijoje yra rekordas. Per tą laikotarpį jis tik *Laiškų lietuviams* redagavimui yra atidavęs apie 50.000 valandų.

Pirmuosius kelerius metus *Laiškų lietuviams* puslapius daugiausiai pripildė dvasininkų straipsniai. Nuo maždaug 1955 metų į bendradarbių eiles pradėjo daugiau įsijungti ir pasauliečiai.

Po antrojo Vatikano suvažiavimo matome dar didesnį pasauliečių įnašą. 1964 m. į redakcinį kolektyvą ateina pirmasis pasaulietis. Kuo toliau, tuo labiau pasauliečiai prisidėjo prie *Laiškų lietuviams* gyvenimo. Jei pradžioje dauguma bendradarbių buvo dvasininkai, tai šandien jau matome aiškią pasauliečių persvarą. Iš 1999 metų turinyje paskelbtų 102 straipsnių, tik 20 yra parašyti dvasininkų. Ar tai reiškia, kad *Laiškai lietuviams* labiau supasaulėjo? Manau, kad ne, tačiau dvi priežastys nulėmė šį pasikeitimą. Pirmoji, tai labai sumažėjęs dvasininkų skaičius mūsų tarpe. Antroji, labai padidėjęs bendradarbių tinklas iš Lietuvos.

Nėra abejonės, kad *Laiškai lietuviams* yra palikę gilius pėdsakus išeivijos lietuvių gyvenime. Sunku pasverti jų reikšmę bei svarbą mums, tačiau tikime, jog jis ne vienam buvo kelrodžiu, padėjusiam apsispręsti lemtingomis gyvenimo valandomis. Turbūt kiekvienas čia esantis galėtų ir savo gyvenime atrasti tokių momentų, kuriuose *Laiškai lietuviams* padėjo padaryti vienokį ar kitokį sprendimą.

Ir šiandien *Laiškai lietuviams* yra aktualūs tiek mums, tiek Lietuvos lietuviams. Lietuvoje jie yra labai mielai laukiami ir skaitomi. Kai tėvas J. Vaišnys yra užsiminęs, jei Lietuvoje *Laiškus lietuviams* gauna viena šeima, tai juos paskiau perskaito dar dešimt kitų šeimų. Jie eina iš rankų į rankas.

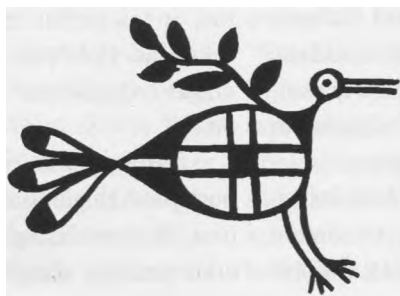
Šiandien vienas iš pagrindinių mūsų rūpesčių yra Lietuva. Apie jos problemas visi gerai žinome. Nors ten gyvenimas ir sunkus, bet dar neteko girdėti, kad kas nors būtų miręs nuo fizinio bado. O tačiau beveik kiekvieną dieną

skaitome spaudoje, kiek daug žmonių Lietuvoje yra dvasinio bado aukos. *Laiškai lietuviams* savo paskirtimi gali mažinti tą dvasinį badą. Bet čia reikia mūsų visų pastangų. Ar nebūtų gražu, jei *Laiškus lietuviams* Lietuvoje gautų kiekvienos mokyklos biblioteka? Ar nebūtų prasmingas *Laiškų lietuviams* auksinio jubiliejaus įamžinimas, išleidžiant penkias knygas, kuriose atspindėtų reikšmingiausi kiekvieno dešimtmečio straipsniai, pasirodę *Laiškuose lietuviams*! Jie nėra pasenę, nes daugelis nagrinėtų temų išlieka aktualios ir dabar.

Mielas *Laiškų lietuviams* žurnale! tu esi mūsų kūdikis, nes čia gimei, augai, brendai ir dabar tebesi su mumis. Mes trokštame, kad ir per ateinančius dešimtmečius Tu išliktum su mumis. Lietuvos lietuviai visada laukia laiškų iš užsienio. Todėl ir ateityje mes stengsimės sudaryti sąlygas, kad Tu daugiau pasiektum mūsų tėvynainius. O kad Tu mums esi reikalingas, kad mes Tave mylime ir Tave branginame, rodo ir čia susirinkusi tokia gausi Tavo bičiulių šeima.

Lenkiame galvas ir su gilia pagarba dėkojame Tėvams Jėzuitams, per 50 metų nešusiems šio žurnalo leidimo našta. Nepaprastai esame dėkingi abiem redaktoriams už jų idėta darbą. Ypatinga padėka tenka tėvui Juozui Vaišniui, kuris per ilgą metų eilę su tėviška meile augino, brandino ir saugojo šį žurnalą. Aišku, be gausios bendradarbių ir skaitytojų šiemos žurnalas nebūtų pajėgęs įžengti į 51-uosius metus. Jiems visiems ačiū, ir todėl tik visų Jūsų dėka šiandien galime drąsiai sakyti: *Laiškai* savo adresatus pasiekė.

Vaclovas Kleiza





**Šventės rengimo komitetas su pirmininke Albina Ramanauskiene
(viduryje) ir svečiai.**

Zigmo Degučio nuotr.



Kalba kun. Antanas Saulaitis SJ.

Tado Kulbio nuotr.



**Konkurso vertinimo komisijos sekretorė
Laima Krivickienė skaito protokolą.**

Zigmo Degučio nuotr.

IR BEDIEVYBĖ, IR TIKĖJIMAS ĮRODO DIEVĄ

Ignas Naujokas

Bedievio gyvenimo tuštuma reikalauja Dievo

Be Dievo žmogaus gyvenimas yra tuščias, liūdnas, beprasmiškas. Jei pažvelgiame į gamtą, matome, kad aiškūs įstatymai ir tikslingumas ją tvarko ir duoda prasmę. Be abejo, dar aukštesnę prasmę turi turėti žmogaus gyvenimas. Juk žmogus yra apdovanotas dvasia, jis yra gamtos valdovas. Žmogaus gyvenimui prasmę gali duoti tik Dievas.

Kad bedievio žmogaus gyvenimas yra klaidingas, tuščias ir kad jokių žemiško turinio įprasminimu to skaudaus beprasmiškumo negalima pašalinti, tai aiškiai pamato tas, kas giliau į šį klausimą įžvelgia, tai patvirtina taip pat besiblaškančio bedievio gyvenimas ir atviri bedievių pasisakymai. Jau Senojo Testamento karaliaus Saliamono šios rūšies pasisakymai ir patarimai bus visiems laikams klasiškas pavyzdys. Šv. Raštas sako, kad šis valdovas visur ir visada ieškojo savo gyvenimo įprasminimo ir praturtinimo šalia Dievo. Ko tik jo širdis geidė, jam nieko netrūko. Bet jis pamatė, kad visa tai dvasios nenuramina ir kad joje pasiliekanti tuštuma reikalauja kitokio užpildymo. Todėl iš jo širdies ir lūpų nuolat veržiasi, kad viskas yra tuštybių tuštybė.

Ar karaliaus Saliamono pavyzdys, kuris milijonų žmonių gyvenime kartojasi, nesukelia mums minties, kad, jei žmogus neranda šioje žemėje savo gyvenimo įprasminimo, nusiramimo ir visiško pasitenkinimo, tai to įprasminimo reikia ne žemėje, o kur nors kitur

ieškoti? Jei žemiškos gėrybės žmogaus nepatenkina, tai turi būti kokia nors kita nežemiška gėrybė, kuri pajėgtų jį patenkinti. Argi neturime teisės galvoti, kad jei žmogaus širdis to įprasminimo ir pasitenkinimo ilgisi, tai turi būti kas nors šalia žemės, kas galėtų jo gyvenimą įprasminti, nes įgimti prigimtys palinkimai ir nujautimai negali būti beprasmiški? Jeigu jau kompasu adatėlė nerimauja, iki atsistoja viena jai skirta kryptimi, kuri egzistuoja ir ją visiškai nuramina, tai ar neturime pagrindo galvoti, kad ir žmogaus širdies ilgesys bei nerimas ir nepasitenkinimas šia žeme šaukiasi ko nors, kas turi būti ir tą širdies ilgį gali nuraminti?

Kai užtemsta saulė, tai visi tvariniai kažkaip nejaukiai jaučiasi. Argi ir tai neparodo, kokią svarbią ir nepavaduojamą vietą gamtos gyvenime užima saulė? Žvelgdami į žmonijos gyvenimą, galime aiškiai pastebėti, kad tie istorijos laikotarpiai, kur nustojama tikėti Dievą ir nuo Jo nutolstama, yra taip pat labai nejaukūs, kaip ir saulės užtemimas. Ar nejaučiame ir nematome, kad pasaulis, nustodamas Dievo, vis tampa tamsesnis ir nejaukesnis? Vis didėjantis kriminalinių nusikaltimų skaičius, savižudybės, protinės ligos, žmogaus asmens paniekimas, politinis banditizmas - tai vis tos tirštėjuncios tamsos siaubą sukelia reiškiniai. Bet nepamirškime, kad žmonija, nors ir stengiasi visiškai Dievą išstumti iš pasaulio, vis tiek dar tebegyvena tos dvasinės saulės besileidžiančiais spinduliais, nors sąmoningai to ir nejaučia. Bet kas būtų, jei nė vieno spindulio nebeliktų?

Kartais kalbame apie primityviškų tautų

barbariškumą, bet gal pamirštame, kad tų tautų padangėje, nors ir daugeliu prietarų aptemdyta, šviečia dievybės saulė. Koks barbariškumas užviešpatautų mūsų tautas, jeigu sukurtume tokią santvarką, kurioje dievybės saulė būtų visiškai užgesinta žmonių sąmonėje. Iš tikrųjų gal tai ir negalima, nes žmogaus prigimtyje visados yra įgimta Dievo sąvoka, nors ir labai nuslopinta. Galėtume sulaukti tokių laikų, kai Afrikos tautelių barbariškumas atrodys tikra dvasinė kultūra, sulyginus su mūsų barbariškumu! Ar tokio barbariškumo pavyzdžių šiandien neturime bedieviškuose komunistų kraštuose? Jei kam pirmiau buvo sunku tikėti pomirtinio pragaro dogmą, jei kam pragaras atrodė tik klaikus Dantės vaizduotės padaras, tai šiandien, matydami komunistinės valstybes, sukurtas be Dievo, mes galime daug lengviau įsivaizduoti ir įtikėti pomirtinį pragarą. Juk komunistinė valstybė tai yra tikras pragaro atspindys. Kam teko pažinti ir pajusti komunizmą, supras, kad šie žodžiai nėra perdėti. Komunistai - bedieviai, sukurdami baimės, teroro ir vargo valstybę, sukūrė pragarą žemėje ir, nors ir nenorėdami, įrodė, kaip yra sunku gyventi be Dievo ir kaip žmonijai Jis yra reikalingas. Šioje tamsoje aptemo ir pačios pagrindinės žmoniško gyvenimo sąvokos, pvz., skirtumas tarp to, kas dora ir nedora, kas bloga ir gera, kas teisinga ir neteisinga.

Tad yra teisingi Franz Werfel žodžiai: "Aš jau labai anksti pažinau, kad sukilimas prieš antgamtiškumą yra viso mūsų vargo priežastis ir kad tikėjimas Dievu yra ne kas kita, kaip pripažinimas, kad pasaulis yra prasmingas... Todėl laikai, kurie dievišką pasaulio prasmę neigia, yra visuotinio pamišimo paliečiami". Pasaulis be Dievo labai aiškiai įrodo, kad be Dievo negalima gyventi, kad Jo būtinai reikia.

Grįžtant prie pavienio netikinčio žmogaus gyvenimo ir giliau į jį įsimaščius, galima matyti, kad toks gyvenimas būtinai turi būti tragiškas ir nelaimingas. Visos tokio žmogaus dvasios jėgos merdi ir dūsta. Jei kartais mes matome linksmus ir gyvenimu besidžiaugiančius

tokius žmones, kurie save vadina netikinčiais, tai, geriau su jais susipažinę, pamatysime, kad iš tikrųjų jie dar nėra visai pamiršę Dievą ir tikėjimą, jie dar gyvena tikėjimo likučiais ar ta tikėjimo nuotaika, kuri paveldėjimu ar auklėjimu buvo įgyta praeityje. Dažniausiai tokie žmonės yra matę tik tikėjimo praktikavimą, bet ne patį tikėjimą. Jie dar patys sau apyskaitos duoti nepajėgia, kiek dar yra tikėjimo jų tarimame netikėjime.

Yra dar kita žmonių rūšis, kurie gal ir visai netiki, bet atrodo laimingi.

Jų gyvenimas yra labai lėkštas, be jokių problemų, be gilesnio galvojoimo. Jie, galima sakyti, gyvena tik išorinį gyvenimą, o apie vidurinį visai negalvoja. Jie savo nelaimės nejunta tik dėl to, kad, užmerkę proto akis, jos nemato. Apie tokius žmones čia nekalbame, nes tai yra akli miegaliai. Čia turime mintyje tik tokius, kurie galvoja, kurie sakosi sąmoningai netikį, kurie jaučia ir sprendžia problemas, tik, žinoma, ne tuo būdu, kuriuo turėtų. Tik tokių žmonių liudijimais mes domimės, nes tik jie gali pasakyti, ką jaučia netikintysis.

Netikėjimas Dievu yra tikėjimas tuštuma, atsitiktinumu, beprasmiškumu. Franz Werfel sako: "Kaip bloga muzika yra organizuota laiko tuštuma, taip ir materialistinis galvojoimas yra ne kas kita, kaip organizuota dvasios tuštuma". Tuštuma ir beprasmiškumas negali patenkinti žmogaus dvasios, ieškančios kiekvieno dalyko prasmės. Kaip didelė, bet tuščia patalpa yra klaiki, taip klaiki yra ir dvasios tuštuma, kai negauna patenkinamo atsakymo į didžiuosius buitės ir gyvenimo klausimus. Dėl to ir Tolstojus savo jaunystėje labai klaikiai išgyveno pasaulėžiūros svyravimo klausimus. Laikinais nerasdamas į tuos klausimus atsakymo, jis rašė, kad "be atsakymo į šiuos klausimus negalima gyventi". Taip, beprasmiškumas galvojančiam

žmogui yra baisus, nepakeliamas. Jis stabdo visą veiklumą, nes jei beprasmis visas gyvenimas, tai ar ne juokinga bandyti surasti jo prasmę atskiruose veiklumo pasireiškimuose?

Beprasmiskumas stingdo ir tikrąjį džiaugsmą. Suvysta gyvenimo jėgos ir nuosekliai galvojančius veda savizudybėn. Jei filosofas Nietzsche, kurs iš moternųjų gal giliausiai yra nusakęs tragiką pasaulio ir žmogaus, pamiršusio Dievą, išėjo iš proto, tai ar prie to neprisidėjo jo matomas klaikumas ir beprasmiskumas to gyvenimo, kurs nėra paremtas Dievu? Bet jei gyvenimas be Dievo yra nepakeliamas, jei giliau galvojęs ir jaučias žmogus ne gyvena, o tik vegetuoja ir merdi, ar visa tai neįrodo, kaip reikia Dievo žmogui ir žmonijai? Tuštuma reikalauja užpildymo, beprasmiskumas - prasmės, nulių grandinė - prieš juos stovinčio ir juos įprasminančio vieneto.

Dar paminėsime pasisakymus tų žmonių, kurie į netikėjimo psichologiją giliau įsigyveno ir kurie netikėjimo nelaimę nusakydami, įrodė Dievo buvimą. Štai kokie skaudūs yra šv. Augustino patyrimai prieš atsivertimą: “Kad ir kažin kur kreiptųsi žmogaus siela, visur kitur be Tavęs ras tik skausmą... Bėda drąsulei mano sielai, kuri tikėjosi, atsitraukusi nuo Tavęs, rasti ką nors geresnio. Varčiausi šen ir ten, atgal, ant nugaros, ant šonų, kniūbščias, bet vis buvo kieta, nes tik Tu vienas esi poilsis”. Kaip šiuose šv. Augustino išpažinimuose yra vaizdžiai išreikštas bandymas ieškoti gyvenimo įprasminimo šalia Dievo ir kaip žmogaus prigimtis tuose “įprasminimuose” teranda vien skausmą!

Panašiai kalba ir Dostojevskis:

“Gyvenimas šalia Dievo - tai kančia, kurios negali vienas pakelti. Ir jei žmogus Dievo neranda ir nenori surasti, tada jis ieško ir suranda stabą”. Čia genialusis mintytojas parodo didelį žmogaus savęs apgaudinėjimą, kad tik galėtų laimingiau gyventi. Nujausdamas beprasmiškumo klaikumą ir nenorėdamas priimti Dievo, kurs reikalauja pakeisti ir sudievinėti gyvenimą, žmogus sukuria tariamo prasmingu-

mo iliuziją, bet tuo falsifikuotu pinigų jis įrodo tikro pinigų, tikros vertybės buvimą. Kitame savo veikale Dostojevskis pakartoja tą pačią mintį: “Dievą atmesti tai reiškia nusilenkti stabui: mediniam, auksiniam ar protiniam. Tai yra stabmeldžiai, bet ne bedieviai”.

Prisimindamas gyvenimo patyrimą, kad viskas ir visi čia žmogų apvilia, jis pradeda ilgėtis ir tiesti rankas į tokią esybę, kuri neapvilia. Prisiminus, kad širdžiai reikia meilės, o pastovios meilės vertų objektų čia žmogus neranda, tampa visai suprantamas tas Dostojevskio aprašytas ilgesys: “Dievas jau dėl to man reikalinga, kad tai vienintelė esybė, kurią galima amžinai mylėti”.

Retomis fizinio vienišumo valandomis, kai žmogus susergera, ar dvasinio vienišumo valandomis, kai žmogus pasijunta apleistas tų, kuriais pasitikėjo, kuriuos mylėjo ir kuriuose matė beveik vienintelę gyvenimo atramą, tomis valandomis net ir netikintis negali nejusti, kad žmogus be Dievo yra karčiai vienišas. Tik tada jis pajunta, kad šv. Kotrynos Genuvietės žodžiai yra labai teisingi: “Ar nori, kad trumpai pasakyčiau, kas yra Dievas? Tai yra tas, nuo kurio atsiskyrus, nerandama ramybės”.

Tik didelės ir ilgos kančios sutrintas netikintysis, pajutęs savo bejėgiškumą ir nuo kitų priklausomumą, vadinasi, nuolankiau nusiteikęs ir labiau atviras tiesai, patiria visišką menkumą žmogaus, atsiskyrusio nuo Dievo. “Esame niekas, jei ryšiai, kurie mus riša su Juo, nutrūksta. Esame akli, jeigu Jo nematome, esame kurti, jeigu Jo negirdime, esame nejautrūs, jeigu Jį pamirštame” (P. Lippert SJ). Visos vertybės nustoja savo vertės, jeigu jų užnugaryje nestovi Dievas; viskas virsta tik piniginiu popieriumi, neparemtu aukso.

Gal dramatiškiausiai netikėjimo nelaimę nusako rašytojas Roger Martin du Gard savo romane *Thibaults*: “Yra visatoje žmogus, kuris neapsakomas kančias kenčia dienos metu ir kuris naktį negali užmigti, tai tas, kuris jaučia pasibaisėtiną širdies tuštumą, nes jos norų ma-



Laiškų lietuviams jubiliejaus Mišias su vysk. Eugenijum Bartuliu koncelebruoja kunigai: Algirdas Paliokas SJ, Juozas Vaišnys SJ, Antanas Saulaitis SJ ir Kęstutis Trimakas.

Zigmo Degučio nuotr.

Ionumai negali užpildyti; tai tas, kurio galvoje yra visų jo galių kankinantis sąmyšis; tai tas, kuris pramogų metu linksmų svečių tarpe staiga pajunta, kad apie jo širdį niūriai plasnoja vienatvė. Yra visatoje žmogus, kuris nieko nesitiki, nieko nebijo (su tuo negalima sutikti, I. N.), kurs gyvenimą niekina ir vis dėlto neturi jėgų jam nutraukti. Tasai žmogus tai yra tas, kuris netiki Dievo”.

Jeigu žmogaus prigimtis yra nelaiminga be Dievo, ar tai nėra įrodymas, kad ji nėra skirta bedievybei? Jeigu ji būtų tam skirta, tai tame stovyje jaustųsi laiminga, nes kiekvienas yra laimingas, pasiekęs savo tikslą. Bet jeigu “siela, nutolusi nuo Dievo, yra lyg išnarintas skaudantis sąnarys” (Fenelon), tai tas stovis nėra natūralus. Taigi Dievo išvijimas iš savo gyvenimo yra labai nenatūralus elgesys. Todėl netikėjimo nelaimės tuštuma šaukiasi Dievo, įrodo Dievo būtinumą. Jei gyvenimas be Dievo nėra ramus, tai aišku, kad Dievas yra ir Jis yra reikalingas, nes gyvenimiškas instinktas žmogaus negali apgauti.

Tikinčiojo žmogaus gyvenimas įrodo Dievo buvimą

Sielos, gyvenančios su Dievu, jaučiasi gyvenančios turiningą ir prasmingą gyvenimą. Jos lengviau pakelia visas gyvenimo naštas ir kančias. Sielos, ypatingai artimos Dievui, išgyvena begalinę to artumo laimę ir džiaugsmą. Tas džiaugsmas kartais būna taip apčiuopiamas, kad jo spinduliai prasiveržia ir pro didžiausių kančių debesis. Kankiniai, šventieji ir mistikai visa tai savo gyvenimu paliudija.

Ar tokie reiškiniai neturėtų sukelti net ir nefanatiškiems netikintiesiems bent kuklų abejojimą: argi grynas niekas galėtų taip apčiuopiamai veikti žmogaus gyvenimą ir tokios šviesos spinduliais jį nušviesti? Argi jie neturėtų pagalvoti, kad tie apčiuopiami džiaugsmingų dvasinių išgyvenimų reiškiniai turi turėti ne mažiau tikrą priežastį? Juk žmogui, norinčiam blaiviai objektyviai galvoti ir išsiilgusiam tiesos, tas faktas, kad daugelis žmonių Dieve suranda aukščiausią dvasinį džiaugsmą, yra įrodymas, kad žmogus yra skirtas Dievui.

Jei žmogaus klausiančioji ir ieškančioji dvasia ilgisi grynos tiesos, jeigu jo valia, įkvėpta sąžinės, yra lenkiama siekti dorovinio gėrio visumos, jeigu jo širdis ilgisi grožio ir su juo susidūrusi, tartum sparnus skridimui išplečia, tai įrodo, kad tiesa, gėris ir grožis yra objektai, kurių žmogaus siela siekia ir į kuriuos ji visa savo prigimtimi veržiasi. Jeigu net ir daliniai tiesos, gėrio ir grožio išgyvenimai virsta nemažo džiaugsmo šaltiniais, tai yra įrodymas, jog tiems dalykams žmogaus siela yra skirta. Bet tik Dievas yra tikroji Tiesa, didžiausias Gėris ir Grožis.

Ir čia, kaip ir pirmoje šio straipsnio dalyje, prisiminkime kai kurių žmonių pasisakymus. Pažvelkime, ką jautė tie žmonės, kurie Dieve gyveno. Štai klasiškas Šventraščio pavyzdys iš karaliaus Dovydo gyvenimo. Pirmą nutolęs nuo Dievo nuodėmingu gyvenimu, vėliau gailėsčiu ir atgaila grįžęs prie Dievo, Dovydas pradeda gyventi turiningą ir prasmingą gyvenimą, vis labiau ir labiau pajusdamas Dievo saldybę. Savo pergyvenimus ir jausmus jis išreiškia meile ir susižavėjimu trykštančiose psalmėse. Kai Dievas prie jo priartėjo, viskas įgyja prasmę ir turinį. “Tavyje yra gyvenimo šaltinis ir tavo šviesoje mes matome šviesą” (Ps 35). Atgaila ir gailėsčiu prisiglaudęs prie Dievo, jis pergyvena dvasinės laimės periodą: “Viešpats gano mane: nieko man netrūksta; žaliuojančiose ganyklose mane paguldo. Prie vandens, kad pailsėčiau, nuveda mane: Jis atgaivina mano sielą” (Ps 22). Dovydas ragina ir kitus tą saldybę pajusti: “Ragaukite ir matykite, koks geras yra Viešpats; palaimintas žmogus, kurs bėga prie Jo glaustis” (Ps 33). Dovydas išgyvena, kaip ir daugelis didžiųjų mistikų, didžiausios laimės pajutimą: “Kokios meilingos Tavo buveinės... trokšta ir išsiilgusi geidžia mano siela Viešpaties padangčių; mano širdis ir mano kūnas džiūgauja gyvajam Dievui... Tikrai, geresnė yra viena diena Tavo prieangiuose, kaip kitų tūkstantis...” (Ps 83).

Vėl prisiminkime, ką jautė šv. Augustinas, suradęs Dievą po ilgo klaidžiojimo. Suradęs

Dievą, jis surado viską. “Mylėk vieną gėrį, kuriam yra visi gėriai, ir užteks”. To begalinio džiaugsmo pilnumą pajunta tik tie, kurie visiškai Dievui pasišvenčia: “Kaip nuostabus Tavo meilės saldumas, kuriuo džiaugiasi tie, kurie nieko šalia Tavęs nemyli, nieko neieško, net nieko galvoti netrokšta”. Ir štai tokių žmonių jausmai, kuriuos ir jis pats išgyveno: “Už Tavo meilę nėra nieko labiau glamonėjančio... tik Tu esi pilnumas ir nenutrūkstas išteklis negendamo saldumo... kai Tavęs ieškau, ieškau laimingo gyvenimo... Laimingas gyvenimas yra džiaugtis Tavimi, prie Tavęs, dėl Tavęs, nėra kito laimingesnio gyvenimo” (Išpažinimai).

Kristaus Sekimo autorius, taip aiškiai jaučiama kontempliatyvi dvasia, yra kupinas susižavėjimo Dievu: “Tavyje randu viską... Tavęs vieno pakanka... noriu tik Tavęs... Dievas yra visa ko šaltinis, iš kurio sau semia džiaugsmą visi šventieji... Džiaugsmi, kuriais apdovanoji Tave mylinčius kontempliacijos metu yra neapsakomi. .. Juos girdai iš išganymo taurės, kurioje yra visi dangaus džiaugsmi...”

Šitas begalinis džiaugsmas iš Dievo artumo yra suprantamas, jei prisimenama katalikybės tiesa apie Dievo malonę ir jos esmę. Juk Dievo malonė tai yra dieviškas gyvenimas tai dangaus užuomazga sieloje. Nenuostabu, kad siela, kuri šiuo gyvenimu gyvena, jaučia tokius džiaugsmus, kuriems lygių nėra žemėje. Kai kurie šventieji tą Dievo artumo džiaugsmą taip galingai jausdavo, kad jų prigimtis, tartum elektros lemputė, į kurią yra paleista per stipri srovė, vos vos neperdegdavo. Ir mistikų ekstazės, t.y. pojūčių ir nuovokos nustojimas, yra lyg savotiškas lempos išjungimas, kad džiaugsmo perteklius jos neperdegtų. Tokie stiprūs pergyvenimai tai yra lyg dangaus suspindėjimas žemėje. Tai yra gyvenimiškas šv. Pauliaus žodžių pailiustravimas apie pomirtinę laimę Dieve, kurios čia negalime įsivaizduoti, nes panašių dalykų nesame patyrę, nei matę, nei girdęję. Ar bereikia didesnio ir apčiuopiamesnio Dievo buvimo įrodymo?

Gal kas pasakys, kad čia suminėjome tik tų žmonių pasisakymus, kurie mūsų laikams yra labai tolimi. Gal kas pamans, kad toks džiaugsmas mūsų laikais nėra įmanomas. Bet galime rasti ir mums artimesnių žmonių panašių išgyvenimų. Štai nors ir nepaskelbtas šventuoju, bet labai gilus krikščionis fizikas Pascal yra išgyvenęs labai apčiuopiamą ekstatinį Dievo artumą. Tasai išgyvenimas virsta labai giliu religiniu įsitikinimu, sujungtu su begaliniu džiaugsmu.

Įdomu pasiskaityti naujųjų atsivertėlių biografijas. Jie visi išgyvena savo atsivertimą, kaip nepaprastą gyvenimo nušvitimą, pražydėjimą, džiaugsmą. Štai vokiečių tapytojas Julius Langbehn (miręs 1907 m.) savo laiške vyskupui Kepleriui rašo: “Kas yra visi pasaulio erškėčiai prieš vieną, vienintelę rožę? Niekis. Štai mano gyvenimo išsprendimas. Aš suradau rožę. Pagaliau aš vėl turiu namus ir tėvynę. Kai kurie jo pasisakymai mums leidžia suprasti, kiek džiaugsmo jis išgyveno, praktikuodamas religiją. “Vienintelė vieta, kur aš jaučiuosi tikrai ramus, tai katalikų bažnyčia... Kaip jaučiuosi laimingas, kai vienas su Juo bažnyčioje esu, negaliu apsaityti. Iš susižavėjimo man net širdį pradeda fiziškai skaudėti”.

Jei pažvelgiame į aštriausių katalikų vienuolynų gyvenimą, pvz., trapistų, kartūzų, karmeličių, kur žmonės, pasaulio stiliumi kalbant, save palaidoja, išsijungdami iš viešojo gyvenimo, atsiskirdami nuo savo artimųjų, visai paneigdami savąjį aš ir jį nukryžiuodami, matome, kad ten pasiekto Dievo artumo dėka iš jų sielų trykšta tokie džiaugsmo šaltiniai, kurių

net ir uolūs tikintieji negali suprasti ir net įsivaizduoti. Štai karmelite Elzbieta (iš Prancūzijos Dijon miesto) 21 metų įstoja į vienuolyną ir 26 metų miršta. Tai tikra meilės pasiaukojimo liepsna. Jos raštai parodo, ką ji išgyveno. Savo dvasiniame dienoraštyje ji rašo: “Sode, vienuolyno koridoriuose, visur Dievas yra taip arti, kad tartum tik plonas šydas Jį dengia ir kiekvieną momentą Jis gali pasirodyti... Šita draugystė su Juo mano viduje tapo man nuostabi saulė, kuri nušvietė mano gyvenimą ir man į čia dangų atnešė... Aš suradau dangų žemėje, nes dangus tai yra Dievas, o Dievas yra mano sieloje. Tą dieną, kai aš suvokiau šią tiesą, viskas man nušvito ir pradėjo spindėti”. Šitas nuostabus džiaugsmas, surastas Dievo artume, davė jai jėgų pakelti skausmingą atsiskyrimą nuo motinos ir aštrų karmeličių gyvenimą. Štai jos žodžiai: “Dieve turiu viską ir Jame surandu tuos, kuriuos turėjau palikti... Jei Dievas nepripildytų mūsų vienuolyno koridorių ir celių, kaip ten būtų nyku! Bet Jis mums persišviečia per viską, mes Jį nešiojame savyje, ir šitas mūsų gyvenimas tampa lyg paankstintas dangus”. Kaip blankūs atrodo visi protiniai Dievo buvimo įrodymai, kai susiduri su tokiais Dievo išgyvenimais!

Yra tūkstančiai sielų, kurios Dieve surado džiaugsmą ir laimę. Tas džiaugsmas joms padėjo pagundų metu nugalėti nuodėmingo džiaugsmo viliojimus ir jas pririšo prie Dievo amžinai. Kaip fizinių spindulių ir fizinės šviesos šaltinis yra saulė, taip ir dvasinio džiaugsmo ir dvasinės šviesos spinduliai rodyte rodo į jų šaltinį - Dievą.



LAIŠKŲ LIETUVIAMS AUKSINIS JUBILIEJUS

Laima Krivickienė

Laiškai lietuviams jau 50 metų keliauja po visą pasaulį, aplanko lietuvių namus. Garbingas auksinis jubiliejus, o pradžia atrodo buvo taip neseniai, juk daug kas gali pasakyti - aš prisimenu pirmuosius numerius. Kelios kartos užaugo, skaitydamos šį leidinį, tikime, kad ne vienam jis buvo kelrodžiu, padėjo apsispręsti lemtingą gyvenimo valandą. Tai todėl didžiojo garbingo jubiliejaus pažymėti, padėkoti redaktoriui už ištvėrę, kūrybingumą, palinkėti dar nenurimti, dar klestėti, balandžio 2 dieną į tėvų jėzuitų namus Čikagoje, į visų mėgstamą Jaunimo centrą rinkosi svečiai. Malda, šv. Mišiomis, kurias koncelebravo Šiaulių Vyskupas Eugenijus Bartulis, kun. Antanas Saulaitis SJ, kun. Algirdas Paliokas SJ, kun. Juozas Vaišnys SJ, kun. Kęstutis Trimakas, prasidėjo Jubiliejinė šventė. Vyskupas E. Bartulis pamokslo metu, kalbėdamas apie šventą tėvų jėzuitų pasiryžimą būti pasaulio lietuviams tikėjimo ir lietuviybės švyturiu, prisiimant *Laiškų lietuviams* žurnalo leidimo rūpesčius ir džiaugsmą, kuris ateina, kaip atpildas už gerą darbą, skleidžiant tiesą, dievišką meilę ir malda, už prasmingą ryšį rašančiojo ir skaitančiojo, už pasitikėjimą parašytu ir perskaitytu žodžiu, už paguodą ir sielos sustiprinimo žodį, tikrojo kelio nurodymą, tikėjimo paslapčių atskleidimą ir Dievo prasmės suvokimą.

Graziai išpuoštoje Jaunimo centro didžiojoje salėje rašytoja Nijolė Jankutė-Užubalienė, maloniai pasveikinusi visus atvykusius, jubiliejinės šventės programą pradėjo, gana plačiai apžvelgdama 50 pralėkusių kūrybingų leidinio metų, prisimindama ir pradžią: "Emigracinei

lietuvių bangai atplaukus į JAV ir tėvams jėzuitams įsikūrus Čikagoje, buvo nutarta leisti leidinį Laiškų lietuviams vardu. *Laiškai* greitai prašoko visas didžiausias leidėjų viltis, tapdami populiariausiu išeivijos žurnalu. Ir čia jau, žinoma, reikia kalbėti apie redaktorių - kun. Juozą Vaišnį, kuris davė žurnalui veidą ir toną - ryškų ir nepaliaujančią skambėt net pusšimtį metų.

Kunigas Vaišnys laiškus rašė taip, kaip rašomi laiškai artimiesiems ir draugams - nuoširdžiai, aiškiai, įdomiai. Į žurnalą jis įvedė aktualių temų skyrius, sutelkė daug bendradarbių, įdomiai gvildenančių įvairias temas". Nepamiršo ir kun. J. Vaišnio skautiškos veiklos: "Veiklos su jaunimu patirtis jam padėjo giliau išvelgti jauno žmogaus poreikius ir siekius, gal todėl Laiškai buvo ir tebėra jaunas žurnalas, ypač dabar, kai atsirado jaunų bendradarbių ir konkursui rašančių dalyvių iš Lietuvos. Negalima pamiršti ir antrojo redaktoriaus - kun. Kęstučio Trimako, kuris sėkmingai ir kūrybingai rašė mums laiškus 1964-1969 metais". Ir svarbiausia: "Daugeliui mūsų yra labai svarbus lietuviškas žodis, ypač spausdintas, kadangi jis atmintin įsirežia deimantu, jeigu tikras, ir brėžia kaip šukė, jei iškreiptas ir suluošintas. Mums, ilgus dešimtmečius gyvenant svetimuose kraštuose, kun. J. Vaišnio kalbiniai patarimai, suprantamais pavyzdžiais aiškinamos kalbos taisyklės yra ne tik reikalingi, bet būtini. Dabar, atsivėrus durims į vėl laisvą Lietuvą, kalbos skyrius dar reikalingesnis, tos durys atvėrė nemalonių kalbinių staigmenų - gausybę tarptautinių žodžių ir grubių barbarizmų Lietuvos pe-

riodikoje, t.y. paprasto skaitytojo kasdien skaitomuose laikraščiuose. Taigi genda visų mūsų brangiausias turtas - kalba, kurią nuo visiško pražuvimo dar taip neseniai gelbėjo Būga, J. Jablonskis, Balčikonis ir kiti pasišventėliai. Nesinori į tai beviltiškai žvelgti, ypač sklaidant Laiškų puslapius, čia budri redaktoriaus ranka dar vis išvaiko kalbos kupranugarius, kurie jau pradeda atkūprinti ir į čionykštę spaudą". Prisiminė ir puikiai suorganizuotas keliones į įvairius kraštus.

"Kasmetiniai straipsnių konkursai, pradėti prieš 41 metus, neša ir neša daugialypę naudą ir žurnalui, ir jo skaitytojams, duodami progą panagrinėti įvairias krikščioniškas ir lietuviškas bei bendražmogiškas temas, kasmet pritraukdami įvairaus amžiaus dalyvių ir praturtindami žurnalą daugeliu straipsnių. Prisiminė, deja, jau Amžinybėn išėjusius kunigus: Joną Borevičių, Alfonsą Grauslį, Joną Kidyką, Bruno Markaitį, negalėjo nepaminti Aleksandros Likanderienės ar brolio Petro Kleinoto, tų didelio pasišventimo ir kruopštumo asmenų, žymiai prisidėjusių prie žurnalo sėkmės, sugebėjusių sutelkti net 6000 skaitytojų. Atkreipė visų dėmesį, kad *Laiškų lietuviams* išvaizdos gali pavydėti ne vienas žurnalas. Pagrindinė vinjetė su balandžiu buvo sukurta didelių gabumų per anksti Amžinybėn išėjusio dail. Algirdo Kurausko. Ji augtė suaugo su žurnalo tematika ir su mūsų akimis ir širdimis. 50 metų, maždaug 600 žurnalo viršelių, kurių kiekvienas galėtų būti įrėmintas, kaip paveikslas parodai. Tai ses. Mercedes, Ados Sutkuvienės, Rasos Sutkutės, Gražinos Didelytės, minint tik keletą dailininkų, o kiek dar puikių Algimanto Kezio, Algirdo Grigaičio, Stasio Žilevičiaus ir daugelio kitų foto - menininkų nuotraukų. Tai vis mūsų visų turtas sukauptas *Laiškų* žodyje ir vaizde. Vėl minėjo Marijos seserų kongregaciją Putname, 30 metų gražiai spausdinusią *Laiškus*, minėjo ir dabartinę techninę redakciją - Joną Kuprį ir Joną Bogutą, ir baigdama dėkojo redaktoriui už milžinišką ištvermę svetimame

krašte išlaikant gryną žodį net pusę amžiaus, už įdomumą, prasmingumą ir grožį žurnalo puslapiuose, už tai, kad rūtos šakelė - mūsų kultūros simbolis - yra apjuosta skrituliu - alfa ir omega - žadančiu išlikimą.

Su dėmesiu ir pagarba buvo sutiktas pagrindinis ilgametis *Laiškų lietuviams* redaktorius kun. Juozas Vaišnys ir jo nuoširdi kalba. Prisiminęs ir pačius pirmuosius nedrąsius žingsnius, ir pirmuosius bendradarbius, minėjo ir dėkojo visiems dirbusiems, administravusiems, gražinusiems, spausdinusiems, platinusiems, visiems, kurių pavardes taip lengvai galime surasti, vartydami ir skaitydami *Laiškus* nuo pirmo iki paskutinio šių metų numerio. Susijaudinęs ir susirūpinęs kalbėjo apie žurnalo, kuriam paskyrė visus 50 savo kūrybinio gyvenimo metų, ateitį, apie abejonę slegiančią, apie viltį, kad geroji šviesa apšvies pasiryžimą ir suteiks jėgų tolimesniam kūrybiniam darbui. Įvertinto rašinių konkurso, jau 41-ojo svarbą - dauguma rašinių atkeliauja iš Lietuvos ir jie sudaro gana didelę dalį skelbiamos medžiagos. Šiais metais gavus 64 rašinius - 56 suaugusiųjų ir 8 jaunimo grupėje - I-ąją 200 dolerių premiją suaugusiųjų grupėje laimėjęs R. Kriauciūnas iš Lansing, MI, sveikindamas leidinį auksinio jubiliejaus proga ir skatindamas ateities konkursus, atsiuntė čekį 500 dolerių. Svečiai redaktoriaus kalbą ne kartą pertraukė, pritardami plojimais.

Pagarsinus 2000 metų *Laiškų lietuviams* rašinių konkurso vertinimo komisijos, kurios pirmininkas Juozas Masilionis, sekretorė Laima Krivickienė, narės - Aldona Šmulkštienė ir Emilija Andrulytė, posėdžio įvykusio kovo 18 d. protokolą, o žinutes nugalėtojams jau visiems išsiųstos paštu, pagrindinę Jubiliejui skirtą kalbą pasakė Lietuvos garbės konsulas Čikagoje Vaclovas Kleiza. (Jo pasisakymas yra išspausdintas šiame numeryje).

Jubiliejinė šventė visada išsiskiria sveikinių gausa. Illinois valstijos specialioji asistentė Pat Michalski į šventę atvežė valstijos gu-

bernatoriaus George H. Ryan nuoširdžiausius sveikinimus ir padėką už puikų darbą. A. Lauraitis perskaitė Lietuvos Respublikos prezidento Valdo Adamkaus sveikinimą, įvertindamas, kad : “Pusę amžiaus jėzuitų leidžiami *Laiškai lietuviams* tapo neatskiriamu laisvės ir tiesos šaukliu, aktyviu lietuviybės puoselėtoju, krikščioniškųjų idealų skleidėju ne vienai išeivijos lietuvių kartai. Lietuvos laisvės byloje ne vieną dešimtmetį liudijote tiesą, ugdėte tradicines vertybes ir tikėjamą laisva Lietuvą”.

Moterys apjuosia tėvą J. Vaišnį plačia aus-tine juosta. Lietuvių bendruomenės kultūros tarybos pirmininkė Marija Remienė, dėkodama tėvams jėzuitams ir redaktoriui už puikų leidinį ir ištikimybę lietuvių kalbai, linki nenus-toti, dirbti, kol jėgos leis. Pabaltijiečių jėzuitų provincijolas kun. Antanas Saulaitis SJ dėkoja visiems dirbusiems ir dirbantiems, besisukan-tiems apie pagrindinę redaktoriaus ašį, palai-kantiems, pagrindinę, *Laiškų lietuviams* idėją ir mintimi, ir širdimi jungti visus lietuviybės iš-laikymui, linkėjo, kad žurnalas ir toliau išliktų lietuviybės ir lietuvių kalbos židiniu.

Daug nuoširdžių sveikinimų, gautų paštu, taip ir liko nepagarsinti, redaktorius žadėjo juos paskelbti *Laiškuose*. O vakaro programa tęsėsi ir jau scenoje stovėjo Ričardo Soko vadovauja-mas Vokalinis moterų ansamblis, ir lietuvių liaudies dainos melodija liejosi ramiais žo-džiais: “Ar aš tau, sese, nesakiau”. Moterys dai-navo švelniai ir ilgesingai, emocionaliai. “Kai visur tylu, kai vėjas medžiuose miega, kai min-tys paukščiais kyla, krūtinėn sminga nerimas svaigus, man ilgesys širdy tada prabyla, pakin-kęs vėl eiklius svajų žirgus”.

Laiškų lietuviams 50 metų gyvavimo su-kakties proga invokaciją perskaitė kun. Kęstutis Trimakas. Širdy giliai pasiliko: - “O Tėve, palaimink rytojų, kurio dar nematėm, kurį Tu jau matai savo Apvaizdoj. Laimink visus mus, Tavo suburtus apie šį stalą. Kaitroj užkurk mus savo glėby savo palaima visada... per amžių... per amžių amžius. Amen”

Vakarienę paruošė Racine Bakery and De-licatessen. Ačiū šaunioms šeiminkėms, mais-tas buvo puikus. Jo Ekscelencija vyskupas Eu-genijus Bartulis ištraukė pirmąjį laimingą bilie-tėlį, ir loterija prasidėjo. Tikiu, kad visi malo-nūs svečiai ilgai prisimins jubiliejinės “Laiškų lietuviams” šventės popietę, pasibaigusią vėlai vakare. Šią šventę suruošė Jubiliejinės šventės rengimo komitetas: Stasė Petersonienė, Regina Andrijauskienė, Pranė Masilionienė, Marytė Utz, Ramunė Lukienė, Skirmantė Miglinienė, Hedvina Dainienė, Juzė Ivašauskienė, Milda Šatienė, vadovaujamos šventės rengimo komi-teto pirmininkės Albinos Ramanauskienės. Prie baro gaivinančius gėrimus maloniai siūlė Kazi-mieras Rožanskas. Scenoje apie auksu spindin-čius 50 metų simbolį ir *Laiškai lietuviams* užrašą sukosi balti balandžiai, snapeliuose neš-dami rūtos šakelę - tai dail. M. Luko kompoz-i-cija.

Kaip savo kalboje pasakė Lietuvos garbės konsulas Čikagoje Vaclovas Kleiza: “Ar nebūtų gražu, jei *Laiškus lietuviams* gautų Lie-tuvoje kiekvienos mokyklos biblioteka: Ar nebūtų prasmingas *Laiškų lietuviams* auksinio jubiliejaus įamžinimas, išleidžiant penkias kny-gas, kuriose atsispindėtų reikšmingiausi kiek-vieno dešimtmečio straipsniai? Jie nėra pasenę, nes daugelis nagrinėtų temų išlieka aktualios ir dabar. Lietuvoje visada laukiami laiškai. O kad Tu mums reikalingas, kad mes Tave mylime ir branginame, rodo ir čia susirinkusi tokia gausi Tavo bičiulių šeima. Ypatinga padėka tenka tė-vui Juozui Vaišniui, kuris per ilgą metų eilę su tėviška meile augino, brandino ir saugojo šį žur-nalą. Laiškai adresatus pasiekė”.

“Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, pas jį užeisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manim” (Apr 3,20) Pakvieskime į savo namus gerą lietuvišką leidinį, priimkime mums rašomus laiškus, at-sakykime, kad nenutrūktų rašančiojo ir skai-tančiojo ryšys.

VIESPATS DARO STERBUKLUS

Jovaras

Šį ryt smarkiai apsipykome su draugu. Pa-menu, jog vos vos susilaikiau, neužsimo-jęs sugniaužtu kumščiu.

Kadangi jo bjauraus poelgio ištis buvau nejuokais įnervintas, tad dešimtą valandą pats paskambinau į dabartinio priešininko duris. Tas jas atidarė ir, kaip visad, nutaisė tokią miną, tartum nė nenutuoktų, ko aš čia atsibeldžiau. Tada pasiteiravau, kur mano šimtinė, kurią, al-truistiškos dvasios paskatintas, vienai dienai paskolinau jau prieš kokią savaitę. O tuomet vietoj to, kad nuoširdžiai atsiprašytų, nedėkin-gasis vaikinasis ėmė ir užsipuolė mane, kam, matai, aš čia ramybę žmonėms drumsčiu. Kaip tik tuomet neištvėręs, užsiplieskiau pykčiu. Tačiau būtent tada aš intuityviai suvokiau, kad man bus daug geriau, jeigu išmesiu iš savo galvos visas negeras emocijas, pamiršiu tą nelemtą skolą, draugo negražų elgesį, pyktį ir kuo greičiau pasišalinsiu. Taip ir padariau. Nusigręžiau ir išėjau. Bet, deja, buvo per vėlu!

Neapykantos, paniekos jausmai, plykstelėję tik vieną mirksnį, tarsi pilkšvas, lipnus, dvo-kiantis dūmas pasiekė mano sielą ir ją subjau-rojo, krištolo spindesį pakeisdami kunkuliuo-jančios smalos ratilais.

Pustuščiu troleibusu važiauvau į Universi-tetą. Sėdėjau ant apiplyšusios odinės sėdynės ir žvelgiau į rankose pūpsantį atverstą sąsiuvinį. Bet neskaičiau. Nors netrukus turėjau rašyti sudėtingą atsiskaitymą iš lietuvių kalbos žodžių

kirčiavimo vis vien neskaičiau. Tik galvojau. Veikiau, tylėdamas klausiausi kažkur giliai pasąmonėje švilpiančios audros aido. Ir po kiekvieno garso - krūpčiojau...

“Viešpatie Dieve, kas gi atsitiko?!” klausiau savęs. Kur dingio ta idiliška sielos palaima, kurią dar jaučiau prabudęs ryte?! Kur pranyko tas laimės pojūtis, tas gyvenimo tikslo suvokimas, kuriuos per ilgus savianalizės vakarus, per ilgus meditacijas buvau atradęs?! JĖZAU! ! ! -krio-kte krikė vidus, maldaudamas ir prašy-damas... Bet niekas negirdėjo, tarsi niekas nė nebūtų klausęsis.

“Reikia eiti į bažnyčią. Tiesiog išlipti ir eiti, - staiga dingtelėjo. “Dabar... suklupsiu, atsi-prašysiu, pabučiuosiu medinį Krucifiksą ties al-toriumi, pasimelsiu šalia Švenčiausiosios Mer-gelės statulos, atliksiu išpažintį, priimsiu Ko-muniją...”

Ūmai mintys nutrūksta. Sieloje pasigirsta kažkoks savas, bet kartu ir svetimas vapėjimas. Ne, ne! Daug... Neapsakoma daugybė žemų, kimių balsų, kurie kažką kartoja ir kartoja...

“O mokslai”, - vėl mintys - “kaipgi moks-lai? Juk atsiskaitymas šiandien... ATSISKAITY-MAS! ! ! EGZAMINAS! ! ! KIRČIAVIMAS! ! !

O bažnyčioj neprikirčiuosi daug. Kad ir kiek besimelstum, dėstytojai tai nė motais...”

Įsiskaudo galva. Aptemo akys. Ir kada aš automatiškai pasisukęs žvilgtelėjau pro langą, kurį laiką nieko nemačiau.



Aleksandra Likanderienė,
buvusi ilgametė žurnalo administratorė.

Tuo tarpu viduje įsisiautėjo dar VIENAS. "O kam tu mokaisi?! Tai niekai... Kaip ir bažnyčia. Tiek pastaroji, tiek ir mokslai - visiškai pišas, tuštybė, kvailybė... Užsimiršk. Tiesiog užsimiršk ir nieko neveik..."

Ir taip po truputį, vis greitėdamas, įsisuko šis mefistofeliškas ratas, kurio ašis buvo mano siela. Ir kiekvienas apsisukimas kažką iš jos skausmingai išplėsdavo.

O BALSŲ BUVO MILIJONAI...

Dvyliktoje klasėje ėmiau rimtai žvelgti į savo gyvenimo kelią. Kaip tik tuomet, visų nuostabai, pradėjau gerai mokytis. Netgi labai

gerai. Man tai patiko, ir aš visa galva pasinėriau į šį naują, savo susikurtą perspektyvų žaidimą.

Tada rimtai susimąščiau apie savo talentą, kurio užuomazgos pasireiškė net ankstyvoje vaikystėje. Atsiminiau pagyrimus iš gana kompetentingų literatūroje žmonių, kurie skaitė mano darbelius ir, nieko nelaukęs, suskubau rašyti toliau. Vis daugiau ir daugiau ėmiau kurti, matydamas, kad man tai gana neblogai sekasi. Galop mane pradėjo girti mokytojai, direktorė, o mano humoreskas, apsakymėlius kartas nuo karto išspausdindavo tai vienas, tai kitas leidinys. Nuo to laiko aš vaikščiojau pakėlęs galvą. Jaučiausi stiprus ir galingas. Susiradau daug draugų. Ypatingai mėgau būti merginų apsupty.

Truputį vėliau man buvo pasiūlyta dalyvauti Respublikos mastu rengiamame moksleivių kūrybos konkurse. Žinoma, aš nusiunčiau kelis savo kūrinukus. Paskui nuvažiauvau pats. Ir štai, kokia sėkmė - pirmą vietą!..

Tai buvo paskutinis laiptelis ant mano pjedestalo. Ir aš, egzaltuotas nuo laurų vainikų, apsvaigusioje iš džiaugsmo sąmonėje pasakiau: "Štai čia slypi laimė, štai taip reikia gyventi!" Pradėjau daug skaityti, studijuoti įvairias, mano amžiuje gal ir per anksti užsiplėštas sritis, nagrinėti storiausias enciklopedijas, tarptautinių žodžių žodynus. Norėjau tapti protingesnis, sumanesnis, talentingesnis už kitus, troškiau būti PIRMASIS.

Dažnai mokykloje pasijuokdavau iš negabių draugų, kurių dienynuose mirgėdavo tik prasčiausi pažymiai. O tų, kuriems sekdavosi šauniai, stačiai neapkęsdavau, keikdavau ir smerkdavau.

Eidamas į namus po pamokų, turėdavau pereiti per šalimais stūksančios skliaustuose didelės bažnyčios šventorių. Tai man būdavo nemaža kankynė. Aš nė įsivaizduoti negalėjau, kaip sveikai protaujantis žmogus gali ką nors bendro turėti su šia krikščioniška chimera, pabaisa, monstru, kuris atima iš asmens visą džiaugsmą, visą vitališką energiją bei visą troškimą patirti žemiškų malonumų pilnatvę.

Tikėjimas man buvo tarsi psichopatiškas ritualas, skirtas nuo senatvės nukvaišusioms bobulytėms, kurios daugiau nieko ir nebegalėjo nuveikti gyvenime, kaip tik klūpoti prieš kažkokį senovės mitų nukryžiuotą herojų Jėzų Kristų.

Todėl nuo religijos laisvas, tikrų pasaulietišką pažiūrų žmogus, liberalizmo idėjų maitinamas, aš gražiausiomis spalvomis vaizduotėje tapiau savo ateities viziją, kurios pagrindas buvo garbės, turtų ir pasisekimo migla apgaubta asmeninė ambicija.

Kuomet sėkmingai pasibaigė abitūros egzaminai, aš nė nedvejodamas išsiruošiau studijuoti į sostinę literatūros ir gimtosios kalbos. Viskas labai gerai klostėsi. Po kelerių metų baigsiu Universitetą, būsiu savo srities korifėjus, daug rašysiu, tapsiu garsenybe ir taip gyvensiu - tokiomis optimistiškomis natomis prasidėdavo ir pasibaigdavo kiekviena mano diena.

Aš apsigyvenau pačiame Vilniaus centre. Bendrabutyje susipažinau su daugeliu mano dar gerai nežinomos "bohemos" atstovais. Greitai jų buvau priimtas į bendrą būrį. Jaučiausi laisvas bei laimingas. Kaip ir seniau, stengiausi nepriekaištingai mokytis, kuo daugiau skaityti, rašyti.

Aš jaučiausi išskirtiniu žmogumi, kadangi man sekėsi. Tariausi, pats esąs savo tobulėjimo, savo laimės šaltiniu. Apsibrėžiau aplink save ratą. Pasiklioviau tik savimi. Ir godžiai traukiau bei rijau į savo vidų laisvės aromatą, kuris, nūnai, buvo atvėręs man tokias plačias galimybes - būti... žemiško Rojaus KARALIUM.

Bet staiga... Vieną rytą po visą naktį vykusių išgertuvių smagioje kompanijoje, aš pabudau vienas mūsų mažame, apšnerkštame kambarėlyje. Buvo lapkričio pabaiga, pro nesandariai uždarytą langą vidun skverbėsi šaltis. Trijose likusiose lovose patalai gulėjo kniste suknisti ir nešvarūs. Daug kur, net ant žemėto grindinio, mėtėsi įvairiausios knygos. Sukrypęs stalas blizgėjo nuo kažkokių bjaurių pamazgų sluoksnio, gausiai buvo nusėtas nuorūkomis ir

tuščiais buteliais. Ant spintelės virš mano galvos spengė sulūžęs, senas radioimtuvas. Negana to, viskas aplinkui nepaprastai dvokė!

Aš žiūrėjau traiškanotomis akimis į šį klaidų reginį ir tą akimirką kažkaip spontaniškai suvokiau, jog tai, ką matau, yra manosios sielos atspindys... Paskui kuriam laikui nuvijau tą mintį šalin. Tačiau ji sugrįžo. Kadangi čia buvo tiesa!

Kažkokių paslaptingu būdu nuo to lemtingo ryto manyje viskas suskilo. Visas džiaugsmas, visa laimė, visa sėkmė subliuško, tarsi sniego pilis, sušvitus saulei.

Ir tai užgriuvo mane taip netikėtai ir su tokiu siaubingu trenksmu, kad aš vos vos teištvėriau. Mano siela tapo tarsi svetima, lyg ne aš būčiau jos šeimininkas. Tarp jos ir valios bei proto nutrūko visi ryšiai. Kiekvienas nuo to momento pradėjo vadovautis pats savimi ir kiekvienas veikė skirtingai. O aš, it košmariausiame siaubo filme, turėjau stebėti, kaip palengvėle skaidosi mano vidus.

Nė vienas draugų nei dėstytojų taip ir ne-suprato, kas man atsitiko, Bet, tiesą pasakius, nė aš nebūčiau paaiškinęs to perskyrimo, kuris atskyrė tarsi dvigubą mane: "AŠ PRIEŠ, ir "AŠ PO" priežasties.

Kaip tik prasidėjo sesijos metas, artėjo egzaminai. Tai buvo sunkiausia - išverti šį laikotarpį. Kada visi uoliai mokydavosi, aš tegalėjau sėdėti ir klausytis savo paties dvasioje vykstančios tragedijos garsų, spektaklio, kuriame kiekvienas mano jausmas, kiekviena sielos dalelytė atskirai vaidino skirtingą vaidmenį, kada nebebuvo VIENIO, KURIS VADINAMAS ŽMOGUMI,

Netrukus aš išėjau iš Universiteto ir grįžau į namus. Visi mano ateities planai subyrėjo į šipulius.

Pastarusius savo gyvenimo įvykius su Dieviškosios Apvaizdos veikimu ėmiau siekti tik po gero pusmečio, praleisto skausmingoj agonijoje, tartum beprotybėj.

Šiam žingsniui paskatino mane močiutės

laidotuvės. Kai buvau vaikas, ją aš nepaprastai mylėjau. O ir visi turbūt jau jautė tą patį, kadangi ši liesa, sukumpusi, kukli moterėlė spinduliavo tokia teigiama energija, jog net didžiausias cinikas būtų pripažinęs jos sielos šventumą.

Ir tą dieną, kai aš stovėjau greta atviro karsto, žvelgdamas į sustingusį kūną, man žaibiškai nušvito protas: tas gerumas, atsidavimas kitiems ir meilė, kuri gyveno šiame žmoguje, negalėjo išnykti. Tuomet suvokiau, kad tai, ką suminėju, tikrai išliko, iškeliauo, pakilo... (tolesnių žodžių nedrįsau tarti, bet vėliau vis tiek ištariau) PAS DIEVĄ! ! !

Grįžęs į Kauną, pradėjau kartas nuo karto lankytis bažnyčioje. Netrukus ėmiau vesti savotiškus užrašus, tarsi dienoraštį, kuris labai gerai atspindėjo mano kelionę į JĮ. Pirmame puslapyje užrašiau:

MONOLOGAI DIEVYBEI

“Viešpatie, esu vienas iš daugelio, kurie gimė su dovana. Esu vienas iš šimtų, kurių sąmonėje yra užkoduota užduotis. Tačiau kiek mažai tųjų išrinktųjų atranda raktą KODUI. Kokia maža jų dalis iš esmės įvykdo savo misiją žemėje. Kodėl taip atsitinka?! Atsakymą aš suradau. Ir galvoju, kad neklystu. O reikalas, jog TU padarai taip, kad tokie žmonės gimtų, tačiau yra ir tas, kuris prieštarauja tam, nenori matyti, kaip išrinktieji...”

Deja, pradžioje aš dar buvau stipriai persmelktas puikybės ir pojūčio, kad esu išskirtinis. Tačiau kuo toliau, tuo labiau pradėjau atskirti, kas yra bloga, o kas gera. Po kiek laiko aš rašiau:

“...Esu pasimetęs, bijau galvoti apie rytojų, nedrįstu žiūrėti į perspektyvą, noriu tiktai miegoti, o atsibudęs leistis sukaustomam sąstingio... Tau reikia gyventi, mylėti, dirbuotis. Bet visų pirma turiu panaikinti BARJERĄ, užtverusį manąjį kelią. Toji kliūtis ir yra, būtent, ta INKOGNITO liga, kančia, išbandymas... Tokioje stadijoje man nėra lemta egzistuoti”.

Praslinkus keliems mėnesiams, dienoraštyje atsirado tokie žodžiai:

“...Dabar suvokiau, jog privalau ‘išlaikyti’ bandomąjį, Dievo sugalvotą, laikotarpį su savąja kančia, kuria turiu išmokyti džiaugtis, nes ji - svyruojantis tiltas per bedugnę, kurį privalau pereiti, norėdamas išlikti ir būti NUGALĖTOJU Dievo akivaizdoje. Tad, Viešpatie, sergėk mane ir neleisk išklysti iš ten, kur galų gale įžengiau”.

O štai ir paskutinis įrašas, padarytas praėjusį vasarį:

“Džiugu! . . . Ach, kaip gera dabar man skaityti šį desperatišką dienoraštį! Gera ne dėl to, jog viskas manyje būtų pasikeitę, bet todėl, kad net tuomet, kai buvau ateisto žinių lygyje ir turbūt nė karto nebuvau atsivertęs religinio veikalo, aš intuityviai suvokiau TIKRĄJĄ TIESĄ, ieškojau būdų išsigelbėti nuo INKOGNITO ligos.

Per pastaruosius mėnesius daug kas nutiko. Teko išgyventi ir kančios, ir liūdesio, ir skausmo valandėlių. Tačiau vieną dieną aš ėmiau skaityti Evangeliją, kuri atvėrė begalines erdves mano apmąstymams. Ši knyga paskatino mane į visą savo KRIZĘ ir, apamai, gyvenimą pažvelgti pro religijos bei dvasiškumo padidinaną stiklą. Tuomet aš supratau, kad tikroji žmonių gerovė, džiaugsmas ateina tik per vidines vertybes. Tada man paaiškėjo, koks milžiniškas turtas ir ginklas yra dvasiniai dalykai, protinės žinios. Tą kartą aš pirmąsyk vaizduotėje pabandžiau nupiešti anapusinę Dievo Visatą. Tąkart aš suvokiau, ką reiškia žmogui TIKĖJIMAS, VILTIS ir MEILĖ... MYLIU TAVE, VIEŠPATIE!”

Vis tik išlipau iš troleibuso, vežusio mane į Universitetą, kur turėjau laikyti lietuvių kalbos egzaminą raštu, ir nuėjau į bažnyčią. Atlikau išpažintį, paskui priėmiau Švenčiausiąjį Sakramentą. Dabar klūpoju ant žemės ties altoriumi ir žvelgiu į Jėzaus atvaizdą paveiksle. Jis stovėjo tarp būrelio vaikų ant kalno. Atrodė

kaip paprasčiausias amatininkas kukliomis drapanomis ir vėjo išplaikstytais plaukais. Tačiau kartu Jis spindėte spindėjo kažkuo antgamišku, kažkokia nežemiška, nesuvokiama jėga. Jo sienoje vyravo dieviška harmonija, kurios neįstengė sugriauti nė pati menkiausia nuodėmė.

Aš buvau patenkintas, nes jaučiau, kaip mano vidus vėl po truputį pradeda spindėti kirstolu. Jaučiau vėl atgimstančią dvasios ramybę bei tvarką. Ir džiaugsmingai suvokiau, kad šią minutę aš, išties, nepaprastai panašus į Kristų tame piešinyje.

Kai parėjau į namus, man paskambino draugas iš Universiteto. Mes šnekėjomės koki ketvirtį valandos ir jau buvom beatsisveikina, kai ūmai šis, prisiminęs pranešė man, jog šiandieną lietuvių kalbos egzaminas neįvyko, nes susirgo dėstytoja, ir žodžių kirčiavimą teks atsiscaityti kitą savaitę. Aš persižegnojau ir tyliai pasakiau: "Viešpats daro stebuklus!!!"

KANČIA, PABUDIMAS, TAPATYBĖ

Kun. dr. Kęstutis Trimakas



Sis pasakojimas yra iš spaudai paruošto Lietuvos akademinio jaunimo patirties rinkinio: "Jaunimas: patirtis ir išvalgos". Jovaras (slapyvardis) pradeda savo istoriją kritiško ryto pasakojimu, kurį pertraukia prisiminimais ir gale sugrįžta prie to paties ryto, kuris nulėmė jo gyvenimo permainą. Jo ypatinga išvalga, kad Dievas veikia jo gyvenime, ypač leidęs jam kentėti.

Savo pasakojimą jis pavadino "Viešpats daro stebuklus", nes savo gyvenime yra pastebėjęs nuostabių dalykų, kuriuos jis laiko atliktus paties Dievo.



Per Mišias gieda dr. Vilija Kerelytė, akomponuojant Manigirdui Motekaičiui.

Tado Kulbio nuotr.

Pirma, pradėdamas pasakoti, jis cituoja Fr. Koppe žodžius: "Taigi šimtą kartų tebūnie palaiminta kančia, mane privedusi prie Jo!" Jovaras yra įsitikinęs, kad šie žodžiai išsipildė ir jo paties gyvenime, nes Dievas tiesiog stebėtinai ir jį per kančią patraukė prie Savęs.

Antra, pasakojimo gale Jovaras užsimena, kad vos tik sužinojo, jog egzaminai, kuriuos jis, užeidamas į bažnyčią, manė praleidęs, iš tikro buvo atidėti dėstytojai susirgus, jis tyliai pasakė: "Viešpats daro stebuklus!!!". Jis išvelgė, kad Dievas taip sutvarkė, jam atsirado galimybė egzaminus laikyti vėliau.

Per kančią prie Dievo

Jovaras patyrė ne kūno skausmus, bet vidinius sunkumus. Tas sujauktas jo gyvenimas,

kurio jis taip pradėjo bodėtis po tų išgertuvių. Tas vidinis susiskaldymas, tie vieni kitiems prieštaraujantys balsai iš po pasąmonės, net tas skolininko atsisakymas grąžinti skolą ir jame pačiame užviręs pyktis, - visa tai jį akino, nedavė jam ramybės, neleido susikaupti, atėmė jam bet kokį norą studijuoti ir laikyti egzaminus. Tad vietoj vykęs laikyti egzaminų, vaduodamasis iš tos kančios, jis nuėjo į bažnyčią. Ten rado Dievą ir ramybę. Tai jis laiko nuostabiu atsitikimu: Dievas per kančią jį vedė pas Save.

Prarasta proga atstatyta

Jovaras manė, kad užuot vykęs į egzaminus, nuėjęs į bažnyčią, jis prarado progą laikyti egzaminus. Bet jis negalėjo tada kitaip pasielgti: jo vidus buvo taip sujauktas, kad negalėjo susikaupti egzaminui. Bažnyčioje atgavo pusiausvyrą, bet tada jau buvo per vėlu egzaminams. Tad kaip labai jis nustebo, kad iš draugo sužinojo, jog tie egzaminai, susirgus dėstytojui, tą dieną neįvyko ir buvo nukelti į kitą savaitę. Šis atsitikimas jį įtikino, kad Dievas tvarko įvykius.

Pabudimas tikrovei

Jovaras palaipsniškai budo dvasinei, transcendentinei ir religinei Dievą liudijančiai tikrovei: 1. sujauktam kambariui po nakties išgertuvių - kad egoistinis ir materialistinis siekis jo nepatenkina, bet jį žlugdo; 2. prie kitus mylėjusios, brangios močiutės karsto - kad dvasia yra nemirtinga ir kad yra kažkas, kas tai garantuoja; 3. bažnyčioje egzaminų dieną - kad iš Dievo artumo sklinda ramybė ir harmonija; 4. prie Evangelijos, prie monologų dienoraščio peržvelgus sunkumais ir "stebuklais" nusėtą ke-

lią - kad įvykiuose veikdamas Dievas lenkia žmogaus gyvenimą vis artyn Savęs.

Pakitusi tapatybė

Pabundant gilesnei ir pilnesnei tikrovei, pasikeitė Jovaro žvilgsnis į save, pasaulį ir gyvenimo tikslą. Pasaulėvaizdyje svarbiausios vietos nebeužėmė jis pats, anksčiau nepripažinęs nei Dievo, nei kitų šalia. Dievui užleido svarbiausią vietą, nes pripažino Jį davus jam dovaną, sugėbėjimą rašyti ir atitinkamą užduotį, kurią jam dar reikėjo surasti. Reikšmingiausia vertybė žmogui: ryšys su Dievu, nes Jis nuostabiais įvykiais veikia jo gerovei.

Savimone

Anksčiau Jovaras žvelgė į save kaip "išskirtinį" iš kitų, turintį kūrėjo talentą, kuriuo savo paties pastangomis nusiskinsiantį garbės vainiką, tad tapsiantį "garsenybe", raštų korifėjumi. Patyręs sunkumų, pajutęs savo ribotumą, pabudęs gilesnei ir pilnesnei tikrovei - Dievui, pripažino apdovanotas Jo dovana - talentu. Patyrė Dievą nepaprastai rūpinantis juo nuostabiais įvykiais ir esant jo gyvenimo tvarkos ir ramybės šaltiniu.

Gyvenimo tikslas

Anksčiau Jovaras siekė mokslo ir rašė vien tam, kad įgytų sau "garbės, turtų ir pasisėkimo". Dabar tikisi galėsiąs panaudoti Dievo dovanotą talentą pagal tą misiją, kurią kaip "kodą" sąmonėje tikisi atrasti. Dar nieko neužsimena apie tai, kad talento naudojimas ir misija gali ar turi sietis su kitų gerove.



Kovo 12 d. Švč. M. Marijos Gimimo parapijoje, Marquette Parke, vyko ekumeninės pamaldos, dalyvaujant katalikų kunigams M. Jakaičiui, R. Gudeliui, K. Trimakui, Algirdui Paliokui, diakonui Vitui Paškauskui, evangelikų reformatų kun. diakonei Erikai Brooks ir evanglikų liuteronų vysk. Hansui Dumpiui, kuris pasakė pamokslą, kun. J. Juozupaičiui ir kun. Valdui Aušrai. Pamaldoms vadovavo Juozas Polikaitis, jungtiniam chorui vadovavo muz. Ričardas Sokas.

KĄ PASIIMSIME IR KĄ PALIKSIME, ŽENGdami Į TREČIAJĄ TŪKSTANTMETĮ

(Jaunimo grupėje premijuotas rašinys)

Robertas Urbonavičius



Šis didysis jubiliejus - tai malonės metas. Tai laikas sugrįžti į savo šeimą, atitaisyti skriaudas, atleisti. Tai metas, kada reikia keltis ir eiti pas Tėvą.

Todėl įsivaizduokime, jog mes šioje žemėje esame keleiviai, laiko stotyje laukiantys traukinio į trečiąjį tūkstantmetį. Ką pasiimsime į šią kelionę? Ką paliksim? (Kalbame apie dvasinius, o ne materialius dalykus).

Gal pirmiausia atsikratykime to, kas mums nereikalinga. Abejingumas. Dėl jo kaltės žmonės labai nutolo vienas nuo kito. Jo dėka mes nekreipiame dėmesio į svetimo, dažnai ir artimo skausmą ar jį ištikusią nelaimę. O kur dar pasaulio galiūnų abejingumas, kai naikinamos silpnosios tautos (1940 - Lietuva, Latvija, Estija. Dabar - Čėčenija).

Šalia abejingumo savo kelionių lagamine randame ir ateizmą. Būtų gerai jį išmesti, nes: "jei nėra Dievo, vadinasi, viskas galima" (F.Dostojeviskis). Dievas mirė! Religija - liaudies opiumas! Puikiai žinome šiuos lozungus ir jų padarinius: atimtas tikėjimas, viltis, sugriauti gyvenimai... Mirties civilizacija, mirties kultūra. Jau nebestebina

laikraščių žinutės: "Žmonių klonavimas tik laiko klausimas", "Abortai tapo kasdienybe", "Vis daugiau jaunimo laimės ieško narkotikuose", "Netekęs vilties, pasikorė bedarbis". Tolstame nuo Dievo. XX amžiuje Vakarų kultūros kelrodė žvaigždė jau nebe Dievas, o hedonistinė pasaulėžiūra.

Bet kažin ar pavyks jo atsikratyti. Juoba, kad pagal *World Christian Encyclopaedia* 2000-aisiais ateistų bus 21,3 % (1900 jų buvo tik 0,2 %), o katalikų 18,7 % (visų krikščionių - 32,3%). Be to, kiekvieno laisva valia tikėti ar ne.

Palikime ateizmą ramybėje ir pažiūrėkime, ką dar čia turime. O! Tai vienas iš septynių demonų - godumas. Jį privalome pašalinti kuo greičiau. Ar ne jo dėka daugiausia kyla ginčų, apgavysčių ar net žmogžudysčių?! Ar ne dėl jo prasidėjo pirmasis pasaulinis karas? Ar ne iš godumo Hitleris reikalavo "Lebensraum"? Su godumu visada šitaip. Goduoliui ir viso pasaulio negana! Tikrai bjaurus daiktas!

Šalia godumo randame ir neapykantą. Praeitame tūkstantmetyje ji liejosi per kraštus. Neapykanta kitaminčiams, kitataučiams, kitatikiams. Tačiau tai tik pumpurėliai palyginus su SSRS lageriais, (SS koncentracijos stovyklomis, kosovo albanų etninio valymo, čėčenų žudynėmis, katalikų ir protestantų nesutarimais Airijoje, krikščionių ir islamistų susidūrimais Indonezijoje, degančiais KKK kryžiais JAV ir t.t.

"Mylėk savo artimą kaip save patį" - kodėl pamiršome šiuos žodžius? Pakalbėkime dar apie vieną, mums visiems artimą ydą. Sakoma, kad ji egzistuoja nuo Kaino ir Abelio laikų, nuo jos nukentėjo Dezdemonas, ja remiasi tokie populiarūs Meksikos serialai, o kiek šeimyninių skandalų ji sukelia! Taip, jūs jau supratote. Tai jo didenybė Pavydas. Yra tūkstančiai pavydo formų, bet visos žeidžia vienodai. Pavydas mus lydi visą gyvenimą. Vaikystėje pavydime savo jaunėliui broliui, nes mama jį labiau lepina, paauglystėje pavydima draugui jo mašinos ir merginos, na, o vėliau prasideda pavydas iš meilės, kuriam amžius ribų neturi. Sakoma: "jei pavydi - myli". Tačiau irgi sakoma: "jei muša - myli". Kaip čia išsaina?



Meninę programą atlikęs Ričardo Soko vokalinis moterų ansamblis.

Rolando Bartašiūno nuotr.

Sveikas pavydo jausmas būtinas. Jis padeda eiti į priekį, siekti geresnių rezultatų pasitempti.

Tačiau blogasis pavydas! Jei pradžioje kaimynui pavydime brangios mašinos, tai kuo toliau, tuo geriau - imame jam pavyduliauti todėl, kad jo akys mėlynos.

Jeigu pavyduolis visą laiką graužiasi, jog neturi to, kas yra pas kitus, tai apsėstajam puikybės kiti nė nerūpi. Jis paprasčiausiai jų nepastebi. Jie tik dulkės jam po kojų, niekingi žemės kirminai. Puikybės apsėstasis į visus žiūri iš aukšto ir su panieka. Jis visada galvoja tik apie save. Visų svarbiausia - jis. Jo pasiekimams neprilygsta net Einšteino reliatyvumo teorija, jo bėdos baisesnės už žemės drebėjimą Turkijoje. Tokiems tipams nerūpi kitų rūpesčiai. Jie niekada neištars: "atleisk, atsiprašau". Jie geriau liks vieni, negu atsisakys savo puikybės.

Būna ir dar viena puikybės rūšis. - Tikėjimas+puikybė=fariziejus. Fariziejus tiki, kad jis yra arčiausiai Dievo, žino visus jo planus. Jisai mėgsta atvirai pasipuikuoti savo religingumu. Fariziejus

verčiau nusikirs sau rankas, nei jomis apkabins prasikaltusį brolių (Tokiems patariu pasiskaityti Jėzaus palyginimą apie muitininko ir fariziejaus maldą. Kuris išėjo išteisintas?)

Dabar reikėtų pakalbėti apie dar bjauresnę nuodėmę negu puikybė. Tai klastingiausias didžiojo septyneto demonas - gašlumas. Klastingiausias, nes ateina pas mus prisidengęs meile, malonumu, naudoja mūsų aistromis, tuo "ką gamta davė". Kas jam gali atsispirti. Tai juk ne karas ar teroras, "tai mūsų prigimtis" - sako žmonės. Bet jei suskaičiavus šio demono aukas, jų išeitų bent tris kartus daugiau nei per Holokaustą. Tikrasis šio demono veidas kitoks. "Medį pažinsi iš jo vaisių". Šio medžio vaisiai: ištvirtimas, pornografija, prostitucija, sodoma ir gomora, kraujomaiša, pedofilija ir dar šimtas žodžių su galūne - filija. Sugriauti gyvenimai, išardytos šeimos, sužaloti vaikai, kurie visada bijos suaugusiųjų, nužudyti negimę vaikeliai, mergaitės ir berniukai, iš kurių atimta laiminga vaikystė, nes jie priversti tenkinti ištvirtėlių įgeidžius. Trylikametės, atrodančios kaip dvidešimt-

metės, rankose glaudžiančios ne lėles, o malonumų ištroškčius vyrus, baigiančios gyvenimą gatvėse padauginusios narkotikų ar sužalotos sutenerių... Štai šio demono darbai. Rodos niekas negali sustabdyti šio maro. Bet yra vienas dalykas, kurio gašlumas bijo. Bet apie tai vėliau.

Paminėjome čia pačias pavojingiausias ydas, kurių reikia nedelsiant atsikratyti. Žinoma, dar yra tūkstančiai smulkių nuodėmių, bet jos didžiųjų vaikai. Atsikračius anų, neturėsime ir šių.

O ką pasiimsime į trečiąjį tūkstantmetį? Tai visai paprasta. Daugelį malonių mes turime, tik ne visas išsiugdę. Tad mes turėtume pasiimti: išmintį, teisingumą, tvirtumą, susivaldymą, skaistumą, paklusnumą, dosnumą, dorumą, gailestingumą, gerumą, užuojautą... Aišku neišsiversime be tikėjimo, vilties ir meilės. Ypač be meilės. Tik Meilė nugali visus septynis demonus ir dar galybę jo tarnų. Ji tarsi lietus nuplauna visą purvą nuo žmogaus sielos. Meilė veiksmingiausias priešnuodis prieš abejingumą, godumą, neapykantą, pavydą, puikybę, gašlumą. Netikite? Tad paklausykite.

Meilė kantri, meilė maloninga,
Ji nepavydi.
Meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta
Ji nesielfia netinkamai,
Neieško sau naudos,
Nepasiduoda piktumui, pamiršta
Kas buvo bloga,
Nesidžiaugia neteisybe.

1 Kor 13,4-6

Tai ne viskas! Meilė turi visas mums reikalingas dorybes:

Ji visa pakelia, visa tiki
Viskuo viliasi ir visa ištveria
Meilė niekada nesibaigia.

1 Kor 13,7-8

Mylėdami mes tampame panašūs į didžiąją Meilę.

Mylimieji mylėkime vieni kitus,
Nes meilė yra iš Dievo.
Kiekvienas, kuris myli,
Yra gimęs iš Dievo ir pažįsta Dievą.
Kas nemyli, tas nepažino Dievo, .
Nes Dievas yra meilė.
Dievas yra meilė,
Ir kas pasilieka meilėje,
Tas pasilieka Dieve ir Dievas pasilieka jame.
Jei kas sakytų: "Aš myliu Dievą",
O savo brolio nekęstų -
tasai melagis,
kas nemyli savo brolio, kurį mato,
negali mylėti Dievo, kurio nemato.
Taigi mes turime jo įsakymą,
Kad kas myli Dievą, mylėtų ir savo brolių.

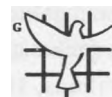
1 Jn 4,7-8;16,20-21

Mes jau pasiruošę kelionei... Bet kas nors gali pasakyti, jog nėra jokio traukinio, o ydos ir dorybės nekraunamos į lagaminus, kaip drabužiai. Jie bus teisūs. Bet tik iš dalies. Argi nesame šioje žemėje keleiviai? O mūsų gyvenimas ne važiavimas traukiniu. Kelionė prasideda gimus, o baigiasi... Ar mūsų širdis nėra lagaminas, kuriame yra gerų ir blogų dalykų? Juk: "geras žmogus iš gero lobyno iškelia gera, o blogas iš blogo lobyno iškelia bloga" (Mt 12,35)

Tačiau paklauskite, ką gali padaryti vienas gerasis? Labai daug! Jis savo elgesiu pakeis dešimtį, o tie savo ruožtu po dešimt.

Be to, sakoma, kad žmonijai išgelbėti užtenka dešimt teisuolių. Kadaisė ją išgelbėjo vienas Teisusis. Ir nuolat ją gelbėja ir mus. Jei tik mes jį įsileidžiame savo širdin.

Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi. (Apr 3,20)





Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS SJ

DVIEM AR DVIEMS

Skaitvardžio *du* naudininko ir įnagininko forma yra *dviem*. Ši forma yra dviskaitinė (be *s* gale). Tokia šio skaitvardžio forma ir tėra galima, nes skaitvardis *du* tik dviskaitos formą tegali turėti. Šnekamojoje kalboje ir spaudoje pasitaiko formų ir su *s* gale: *dviems*. Tokia forma yra netiksliai pavartojama pagal kitų žodžių analogiją. Taip dažnai pasako ar parašo asmenys, kilę iš tų tarmių (rytų aukštaičių, dzūkų, kapsų), kur daugiskaitos naudininkui vartojama dviskaitos forma: *laukam, vaikam, žmonėm*. Jie, išmokę bendrinės kalbos formą (su *s* gale: *laukams, vaikams, žmonėms*), mano, kad reikia ir skaitvardžio *du* naudininkui pridėti *s* (*dviems*). Tas pat pasakytina ir apie įnagininko linksnį. Tad forma *dviems* bendrinėje kalboje nevartotina.

VIETININKO TRUMPINIMAS

Daiktavardžiai su galūnėmis *-is, -ys, -uo* vietininko linksnyje turi galūnę *-yje*. bendrinėje kalboje galima vartoti ir sutrumpintą vietininko formą su galūne *-y*, tačiau neteiktinas trumpinimas su galūne *-yj*. Tad galima vartoti: *pilyje* arba *pily*, *lopšyje* arba *lopšy*, *akmenyje* arba *akmeny*, bet neteiktina: *pilyj*, *lopšyj*, *akmenyj*. Juk taip parašytus žodžius būtų sunku ir ištarti.

NĖ - NEI

Galima sakyti, kad *nė* ir *nei* yra sinonimai, kai jie vartojami vienuose sakinių dalims neigti. Čia jie atlieka jungtukų funkcijas. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* (Vilnius, 1972) duoda tokius

pavyzdžius: Neturiu *nė* tėvo, *nė* motinos. Mėnuo *nei* šviečia, *nei* šildo, vis dėlto kai kurie kalbininkai nepataria vartoti jungtuko *nė* kelioms vienuose sakinių dalims neigti. Tad pirmajame čia paduotame sakinyje geriau būtų sakyti: Neturiu *nei* tėvo, *nei* motinos. Paprasčiausia taisyklė būtų tokia: neigiamoji dalelytė yra *nė*, o neigiamasis jungtukas - *nei*. Štai keli pavyzdžiai: Aš *nė* negalvoju ten eiti. Jis *nė* tėvo neturi. Jo čia *nė* kvapo neliko. Bet kai tas neiginys eina jungtuku (t.y. kai sakinyje vartojamas daugiau negu vieną kartą), geriau vartoti *nei*: Jis nemoka *nei* šokti, *nei* dainuoti, *nei* groti. Čia *nei* mano, *nei* tavo reikalas.

Čia reikia pažymėti, kad *nei* gali būti ir dalelytė, reiškianti *kaip, lyg, tartum*, pvz.: Pasipūtęs *nei* kalakutas. Žydi *nei* rožė.

PRAEITAS IR PEREITAS

Kaip yra geriau sakyti: *praeitą* vasarą ar *pereitą* vasarą? Ir vienas, ir kitas pasakymas yra geras. Dar galima pasakyti ir praėjusią vasarą. Visos šios trys formos yra sinonimai - jų reikšmė yra ta pati. Kai kas mano, kad, kalbant apie laiką, negalima sakyti *pereitas*, nes laikas ne pereina, o *praeina*. Bet reikia neužmiršti, kad kalboje ne visuomet pasoma griežtos logikos. Jau Neselmanno lietuviškai vokiškas žodynas (1851) žodį *pereitas* vartoja pažymėti praėjusiam laikui ("die vergangene Woche"). Taip pat ir *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* veiksmažodžiui *pereiti* duoda ir šią prasmę: *praeiti, praslinkti*. Vis dėlto bendrinei kalbai teiktinesnė lytis *praeitas* arba *praėjęs*.

KĄ REIŠKIA "TAMPRUS" ?

Šis žodis yra susijęs su veiksmažodžiu *tempti*. Jo reikšmė: *atsparus, stangus, elastingas*. Jis netinka tokiuose sakiniuose: *Tarp jų šeimos narių yra labai tamprūs* (=glaudūs) ryšiai. *Amerika ir Kanada labai tampriai* (=glaudžiai, artimai) bendradarbiauja.

RAVĖDAMI PIKTŽOLES, NEIŠRAUKIME JAVŲ

Šiame skyriuje jau ne kartą rašėme apie įvairius žodžius bei posakius, kurie turėtų būti ujami iš

mūsų kalbos. Šį kartą priminsime tokius žodžius, kurie yra geri, vartotini, bet daugelio yra arba pamišti, arba laikomi nevertotinais. Toks yra ir būdvardis *drūtas*. Vieniji laiko nelietuvišku, kiti - grynai tarmišku. Tačiau taip nėra. Jis yra geras lietuviškas žodis ir taip plačiai vartojamas gyvojoje žmonių kalboje, kad net įvairiose tarmėse turi skirtingas reikšmes. Keletą jų paminėsime.

1. *Storas, stambus, didelės apimties*. Tokia reikšmė jį vartoja šiaurės rytų aukštaičiai ir šiaurės vakarų žemaičiai. Pvz.: *Pati laiba, o blauzdos drūtos* (Panevėžys). *O jis drūtas, kad net rankom apimti negalima* (Žiezmariai). *Jis drūtas kaip kaladė* (Daugėliškis). *Drūtosios žarnos* (Grinkiškis).

2. *Stiprus, tvirtas, pajėgus*. Šia reikšmė jį vartoja vakarų aukštaičiai (suvalkiečiai) ir jiems gretimos žemaičių, vidurio aukštaičių bei dzūkų tarmės. Pvz.: *Koks jis drūtas, net geležis lanksto!* (Lukšiai). *Drūtas kaip arklys* (Gižai). *Bepigu drūtam akmenis raičioti* (Daukšiai). *Drūtas kaip žaliomis varlėmis penėtas* (V. Krėvė).

Tai yra dvi pagrindinės šio žodžio reikšmės, tačiau kai kur dar jis reiškia storą (kalbant apie balsą), o kai kur kietą. Pvz.: *Šneka drūtu balsu* (Ramygala). *Vyrai dainuoja drūtais balsais, o moterys - laibais* (Karsakiškis). *Nepilk visų miltų, bus labai drūta duona* (Liškiava). *Iš drūtų minkšti pasidaro kšniai* (Donelaitis).

Įvairiose tarmėse pagrindinėmis šio žodžio reikšmėmis yra vartojamos ir kai kurios išvestinės jo formos, pvz.: *drūtybė, drūtumas, drūtai, drūčiai, apydrūtis, drūtn*.

Suvalkijoje dažnai šis žodis vartojamas sveikinant: *Labai drūčiai sveikinu! Sveikas drūtas, kaip gyvuoji?* Jis vartojamas ir bendrinėje kalboje tai viena, tai kita reikšmė.

Liaudies kalboje taip pat nuo senų laikų plačiai vartojamas žodis *sarmata*, bet bendrinėje kalboje jau beveik visai jį yra išstūmusi *gėda*. Bet turėtų gėdytis tie, kurie savo perdėtu greižtumu susina kalbą, stengdamiesi iš jos išmesti tokius žodžius ar



**Programos vedėja
Nijolė Užbalienė-Jankutė.**

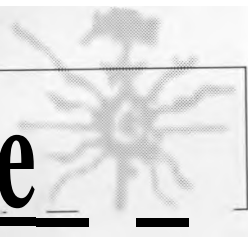
Zigmo Degučio nuotr.

posakius, kurie yra geri ir vartotini. Žinoma, taip daro ne kalbininkai, o tik kalbos mėgėjai. Reikia pripažinti, kad yra buvęs vienas kitas atvejis, kai ir mūsų žymieji kalbininkai, pvz., Būga ir Jablonskis draudė vartoti kokį nors neaiškios kilmės žodį ar posakį, bet paskui savo nuomonę pakeitė.

Taigi *sarmata*, ir *sarmatintis* yra geri žodžiai, tik nevertotinas *sarmatlyvas* dėl savo slaviškos priesagos.

Buvo ir yra tokių mokytojų, kurie nori "nugriauti" visus *kaminus* ir palikti tik *dūmtraukius*; nenori pirkti ar siūti *rūbų*, o tik *drabužius*, bet *Dabartinės liet. kalbos žodyne* visus šiuos žodžius rasime. Žodynai labai ramiai pakenčia ne tik *rūbus*, bet ir *apdarus*, o net ir *drapanas*.

tėuynėje



Paruošė Laima Krivickienė

DOVANOS

Almos Adamkienės paramos ir labdaros fondas Jonučių vidurinei mokyklai įrėngė dailės studiją: nupirko baldus, molbertus, dailės kūrinių reprodukcijų, kompiuterį. Visa tai fondui kainavo apie 22 tūkst. litų. Šiai mokyklai padovanota ir daugiau kompiuterių.

Dovanų - dviejų komplektų kompiuterių sulaukė ir Trakų Kęstučio vidurinė mokykla. O Trakų internatinei mokyklai A. Adamkienė perdavė kompanijos "McDonald's" dovanotą automobilį "Škoda Felicia". (Valstiečių laikraštis Nr. 20)

METŲ NEGANDAS PIKELIŠKIAI SUKIŠO Į MORĘ

Užgavėnės - senoji lietuvių liaudies šventė. Ir Lietuvos galulaukėj esanti Pikelių pagrindinė mokykla dar kartą įrodė, kad šventei niekad ribų nėra: jie suorganizavo tokią žiemos išgijimo akciją, kad šitaip išgašdinta žiemužė kitais metais gali nebeateiti. Prigužėjo tiek persirengėlių, kiek Pikeliuose žmonių tikrai negyvena. Vėliau paaiškėjo, kad taip ir buvo: viena jaunų raganaičių delegacija buvo atvykusi iš Krakių, kitų "Čiučelių" grupė - iš Balėnų. Tie, kurie atvyko iš Latvijos, net neprisitatė. Didžiausia nuostabių kaukių eiseną suko ratą po rato po Pikelius, kad iš visų pakampių surinkus negerumus ir sutalpinus į Morę, sudegintų negrįžtamai. Vikrios ir talentingos šeimnininkės kepė ir kepė blynus, kad tik visus pavaišinus, alkanų neišleidus. Taigi mokyklos organizuota užgavėnių šventė tapo ne tik miestelio, bet ir viso regiono švente. Net Mažeikių rajono švietimo skyriaus vedėjas su palyda atvažiavo savo nuodėmių į

Morę sukišti. O ryto metą tarsi nieko nebuvo: nė mažiausios šiukšlėlės, nė vieno nuodėgulinio nelikę, ne veltui visi sako, kad mokykla - Pikelių širdis. (Valstiečių laikraštis Nr. 21)

JUBILIEJINĖS PAŠVĖSTOJO GYVENIMO DIENOS LIETUVOJE.

Pašvęstajam gyvenimui skirtos jubiliejinės iškilmės Vilniuje prasidėjo sausio 29 d. Švenčiausiojo Sakramento adoracija Vilniaus arkikatedroje. Jos metu buvo skaitomi specialūs tekstai ir giedamos giesmės. Adoracijos pabaigoje vysk. J. Boruta SJ visus palaimino, o vienuolės sugiedojo liturgines valandas.

Sausio 30 d., sekmadienį, šv. Mišias, į kurias susirinko 90 seserų, aukojo arkivyskupas A.J. Bačkis, tėvai St. Zauskas OP ir Reno-Marie Desplanques. Seserys skaitė skaitinius, nešė aukas, kurių simbolinę prasmę komentavo s. Zita CR. Arkivyskupas A.J. Bačkis per pamokslą kvietė labiau melstis už pašvęstojo gyvenimo institucijų narius, kad jie būtų tvirti savo pašaukimo liudytojai. Atskleidęs pašvęstojo gyvenimo reikšmę Bažnyčiai ir pasauliui, jis ragino vienuolius ir vienuoles savo gyvenimu ir apaštalavimu vykdyti naująją evangelizaciją. Po Marijos gyvenimo apmąstymo seserys klausėsi tėvo Reno-Marie minčių apie Bažnyčios atsinaujinimą. Tėvas kvietė seseris atsinaujinti, asmeniškai apmąstyti, kas vienuolei svarbiausia, keliant klausimą dėl pašaukimo. Jokie rūpesčiai neturi užgožti šio esminio klausimo. Tėvas Reno-Marie ypač akcentavo Eucharistijos svarbą, pašaukimo kelyje, nes Eucharistija moko gyventi ne sau, bet Jėzui. "Mūsų pašventinimas yra padėka Viešpačiui už visa gera, ką jis mums padarė. Ne mes patys pašvenčiame save, bet Šventoji Dvasia, ateinanti iš dangaus įžiebtį ugnies. Tą ugnį reikia priimti, kad virstume deginamąja atnaša. Norint, kad Šventoji Dvasia pašventintų, reikia turėti vargšo širdį", - sakė tėvas Reno-Marie Desplanques.

Kaune sausio 30 d. Pašvęstojo gyvenimo jubiliejinės dienos prasidėjo brolių pranciškonų vadovaujamomis liturginėmis valandomis Švč. Trejybės bažnyčioje. Vėliau Kauno arkikatedroje

arkivyskupas S. Tamkevičius koncelebravo šv. Mišias ir pasakė pamokslą. Kauno ganytojas atkreipė dėmesį į vienuolių seserų darbo Dievui ir Bažnyčiai reikšmę pagrindžio sąlygomis ir padėkojo už jų pasiaukojimą šiandien.

Šv. Pranciškaus Ksavero jėzuitų bažnyčioje, kur žodžio liturgijai ir sąžinės apžvalgai vadovavo kun. G. Vitkus, 7 kunigai klausė išpažinčių, Susitaikymo pamaldos vyko sausio 31 dieną. Po Susitaikymo pamaldų šv. Mišias koncelebravo arkiv. S. Tamkevičius, pamokslą pasakė kun. G. Vitkus, akinę pirmiausia susitaikinti su savimi. Vasario 1 d. bendruomeninei Švč. Sakramento adoracijai Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčioje vadovavo seserys. Po adoracijos šv. Mišias aukojo arkiv. S. Tamkevičius, pamokslą sakė Raseinių bažnyčios klebonas kun. A. Ruzgys OP. Pasibaigus Šv. Mišioms, į Jėzuitų gimnazijos salę susirinko švęsti agapės.

Vasario 2-oji, Pašvęstojo gyvenimo jubiliejaus diena, prasidėjo procesija su žvakėmis Kauno arkikatedros šoninėje navoje, prie Marijos Rožančiaus Karalienės altoriaus. Šv. Mišias koncelebravo arkiv. S. Tamkevičius, vysk. R. Norvilą bei kunigai G. Vitkus SJ, L. Jagminas SJ, tėvas Ignacas Milašius OFM Cap. Šiaulių Šv. Petro ir Povilo katedroje meldėsi vyskupijoje veikiančių vyrų ir moterų vienuolių nariai. Šv. Mišias drauge su vienuoliais aukojo vysk. E. Bartulis. Per pamokslą vyskupas pasveikino vienuolius ir pasidžiaugė, kad yra žmonių, Dievui paaukėjusių tai, ką turi brangiausio, - savo gyvenimą. Ganytojas išreiškė viltį, kad ir ateityje atsiras sielų, pasirenkančių nelengvą atsižadėjimo kelią. (Bažnyčios žinios Nr. 3)

KAUNE PAMINĖTAS FILOSOFAS GYDYTOJAS ALBERTAS ŠVEICERIS

Kauno medicinos universiteto Kardiologijos institute vasario 4d. vyko konferencija "Albertas Šveiceris ir XXI amžiaus medicina", garsiojo XIX a. pabaigos-XXa. pradžios filosofo ir mediko A. Šveicerio 125-osioms gimimo metinėms paminėti. Konferencijoje ypač akcentuota A. Šveicerio pagalba gyvybei. Viena konferencijos prelegentių, Pasaulio gydytojų federacijos "Už žmogaus gyvybę" Lietuvos asociacijos pirmininkė gyd. A.

Šaulauskienė pranešime "Žmogaus gyvybės orumo ir sakralumo išsaugojimas tūkstantmečių sandūroje" apibrėžė žmogaus gyvybės ištakas, būtent jos sakralumą ir šventumą, bandydama atskleisti žmogaus orumo apsaugos būtinybę trečiojo tūkstantmečio praešaušyje remiantis krikščioniškąja pasaulėžiūra. Anot prelegentės, žmogaus gyvybė yra šventa ir neliečiama, žmogaus orumas gerbtinas nuo jo prasidėjimo momento iki natūralios mirties, svarbiausia prigimtinė žmogaus teisė - būti natūraliai pradėtam, saugiai išnešiotam motinos iščiose, gimti, gyventi ir natūraliai mirti. Taigi būtina mokytiis gerbti žmogiškąją būtybę.

Konferencijoje, kuri vyko vadovaujantis A. Šveicerio šūkiu: "Gėris - tai, kas skatina saugoti ir puoselėti gyvybę", perskaityta 20 pranešimų. Konferencijos dalyviai buvo supažindinti su Jono Pauliaus II laiško, skirto šių metų Pasaulio ligonių dienai, ištraukomis. (Bažnyčios žinios Nr. 3)

TIKĖJIMO IR ŠVIESOS BENDRUOMENIŲ NARIŲ SUSITIKIMAS

Per pusantro šimto Tikėjimo ir Šviesos bendruomenės, vienijančios šeimas, turinčias protiškai neigalių asmenų, ir jų draugai, iš visos Lietuvos, susirinko vasario 5 d. Panevėžyje. Susitikime dalyvavo arkivyskupas A.J. Bačkis, Panevėžio vyskupas J. Preikštas bei katedros klebonas monsinjoras J. Antanavičius. Viso pasaulio Tikėjimo ir Šviesos bendruomenės Grabnyčias yra pasirinkusios savo liturgine švente ir kasmet švenčia Šviesos-Kristaus, kaip pasaulio Šviesos, paaukojimo šventykloje - šventę. Lietuvoje jau tapo tradicija, kad šios šventės proga susitinka visų mūsų šalyje esančių bendruomenių nariai. Per šv. Mišias arkivyskupas A.J. Bačkis pabrėžė jog neįgalūs žmonės yra ypač brangūs Kristui ir reikalingi Bažnyčiai. (Valstiečių laikraštis Nr. 20).

GIMĖS XIX AMŽIUJE

Vienam seniausių lietuvių Kazimierui Skebėrai - 106 metai. Jis gimė, kaip pats tvirtina, 1894 metų sausio 12 d. Tai neeilinių gabumų ir didelės dvasinės bei fizinės stiprybės žmogus. Jo gyvenimas pilnas vargo, kančios ir atkaklumo. 20 metų



Svečiai pripildė didžiąją Jaunimo Centro salę.

Tado Kulbio nuotr.

Kazimieras praleido katorgoje, daug bendravo su žymiais žmonėmis, patyrė sunkaus vargo, kančios, tačiau dabar, sulaukęs tokio garbaus amžiaus, mąsto šviesiai, sveikata nesiskundžia. Paklaustas, kaip pasisėkė išlaikyti tokią gerą sveikatą, garbusis pašnekovas atsakė: "Nuo vaikystės į sveikatą nekreipiau dėmesio. Mūsų šeima buvo labai neturtinga. Tačiau buvome labai darbštūs. Buvau labai paslaugus. Būdamas už poliarinio rato, Vorkutoje ir kitur, nė karto nesirgau, nors kartais ir norėjau sirgti, nes tik tada galėjai neiti į darbą... Visą gyvenimą buvau abstinentas, nerūkiau, nevalgiau mėsos... Būdavau patenkintas tokiu gyvenimu, koks jis buvo. Virš galvos mačiau žvaigždėtą dangų ir džiaugiausi. Visada stengiausi nieko neapgauti, nieko nenuskriausti, padėti kitiems, būti sąžiningas, jaučiau atsakomybę už savo veiksmus".

Taigi tokia ta K. Skebėros sveikatos ir ilgaamžiškumo paslaptis. Pagal savo metus K. Skebėra tikrai atrodo žymiai jaunesnis, matyt, kad žmonės per anksti pasensta - dėl netinkamo gyvenimo būdo. Tebūna mums šviesus senolis pavyzdžiu, kaip galima sveikai ir ilgai gyventi. (XXI amžius Nr.3)

VALSTIEČIŲ LAIKRAŠČIO LOTERIJOS LAIMĖTOJAI

Jau daug metų Liaubonų šeima, gyvenanti Telšiuose, skaito "Valstietį". Ne pirmą kartą dalyvauja loterijoje. Šį kartą jiems nusišypsojo laimė: jie laimėjo spalvotą televizorių, kainuojantį 999 litus. Juozas Liaubonas - buvęs statybininkas, jo žmona Elena dirbo "Masčio" fabrike. Dabar abu pensininkai.

Krekenavos seniūnijos Kazokų kaimo gyventojas Mykolas Pikšris yra vienas seniausių "Valstiečio" skaitytojų. Šioje loterijoje jis laimėjo puikią siuvamąją mašiną "Pfaff Grizner 4224", kainuojančią 1286 litus. Tai buvo puiki dovana anūkei, siuvėjai Inetai, dirbančiai privačioje siuvykloje Vlainiuose.

Mažeikiečiai Zofija ir Juozas Lukšiai - buvę geležinkelininkai. Dabar pensininkai. Ir juos aplankė laimė - laimėjo puikų pietų servizą, kainuojantį 300 litų. (Valstiečių laikraštis Nr. 21)

šypsuliai

- Ponas advokate! Labai man pagelbėjai! Tiesiog nežinau, kaip tamstai ir atsidėkoti!

- Na jau - nežinote! Tai kam tada finikiečiai pinigų išrado?

*

Mokytoja:

- Petriuk, kiek tavo motina sumokės už du litrus spanguolių, jei vienas litras kainuoja tris litus?

- Penkis litus.

- ?!

- Mano mamytė visad litą nusidera.

*

Jonaičiai pasikvietė sodo kaimynus Petraičius pietų. Begurkšnodamas kavą, svečias sako:

- Nė neatsimenu, kada taip gardžiai bevalgiau!

- Ir aš... - atsidūsta Jonaitis.

*

- Pasakykit, vaikai, ką pirmiausia reikia padaryti, kad gautumėte nuodėmių atleidimą?

- klausia tikybos mokytoja.

Petriukas pirmas pakelia ranką ir išpyškina:

- Nuodėmę!

*



■ Telšių vysk. A. Vaičius ir Platelių parap. klebonas kun. A. Gylys prašo aukų Platelių ir Beržoro bažnyčioms atnaujinti. Auką galima siųsti per dr. A. Razmą, Lietuvos Fondo steigėją ir veikėją.

■ Pasaulio jaunimo dienos, vienas iš daugelio jubiliejinių metų renginių, vyks rugpj. 10-20 d. Romoje.

-Klausyk, kaimyne, kas pasidarė tavo žmonai, kad tokia rami, meili ir nepikta tapo?

- Prieš tris savaites viename pobūvyje su-tiktas gydytojas pasakė, kad nervingumas ir pyktis yra senatvės požymiai. Nuo tol jos ir-zlumą kaip ranka nuėmė!

- Gal gali ir maniškę su tuo daktaru su-pažindinti?

*

- Mamytė, aš musę pagavau!

- Na ir kas?

- Padaryk iš jos dramblių!

- Niekus tauški, sūnau.

- O tėvelis vakar sakė tetai, kad tu visad gali iš musės dramblių padaryti.

*

Į armijos dalinį atvyksta inspektorius. Už-sukęs į kareivinių valgyklą, pastebi, kad virėjas į jokių patiekalus nededa nei lauro lapelių, nei pipirų, nors lentynoje jų esama.

- Kodėl nenaudojate šių prieskonių? - griežtai klausia tikrintojas.

Virėjas atsako:

- Todėl, tamsta inspektoriau, kad juos iš dubenėlių kareiviai vis tiek išmėto.

*

Kodėl tu aplaistei sriuba savo palaidinukę? Ar tu mane matei taip apsilaisčiusią, - priekaiš-tauja mama mažajai Živilei.

- Tai kad aš tavęs, mamytė, nemačiau, kai tu buvai maža, - teisinosi mergaitė.

Mama susirūpino:

- Bulvės baigėsi? Ką dabar valgysim?

- Mamytė, mes galėsime valdyti cepelinus,

- guodžia mažasis Jonukas.

*



■ Šių metų pradžioje Vatikane lankėsi Palestiniečių išlaisvinimo organizacijos vadas Yasir Arafat ir pasirašė su popiežium Jonu Paulium II paktą, kad būsimoje Palestinos valstybėje galės laisvai veikti katalikų Bažnyčia.

■ Kun. Pranas Gavėnas, salezietis, Alytaus Marijos Krikščionių Pagalbos parapijos garbės klebonas, mirė vasario 8 d. Daug metų jis dirbo Brazilijoje, Sao Paulo mieste, Šv. Kazimiero lietuvių parapijoje, redagavo laikraščius "Mūsų lietuva" ir "Saleziečių žinias", parašė keletą knygų. 1993 m. grįžo į Lietuvą.

■ Vasario 14 d. pop. Jonas Paulius II pasveikino prezidentą Valdą Adamkų ir Lietuvos žmones valstybės atkūrimo dienos proga: "Telaimina Jus bei Jūsų šalies piliečius Dievas ir tesuteikia Jis taikos, harmonijos bei gerovės".

■ Vysk. Paulius Baltakis kovo 14 - balandžio 13 vedė rekolekcijas Atlanto pakraščio lietuvių telkiniams: Miami, Pompano Beach, Jupiter ir Daytona Beach.

■ Pop. Jonas Paulius II savo apaštalinėje kecionėje vasario mėn aplankė Egiptą ir Sinajaus kalną, kur Mozei buvo duota Dešimt Dievo įsakymų. Ten nuo šeštojo amžiaus yra graikų ortodoksų vienuolynas.

■ Lietuvos valstybiniame muziejuje Vilniuje nuo 1999 m. gruodžio 10 ligi 2000 m. vasario 20 d. vyko religinio meno paroda. Rodiniai - medžio skulptūros, dievdirbių darbai, nuotraukos.

■ Kun. Kazimieras Pugevičius, buv. Religinės šalpos reikalų vedėjas, kurį laiką gyvenęs Lietuvoje, mirė vasario 29 d. Baltimorėje. Kiek anksčiau jam buvo padaryta smegenų operacija - išimtas auglys.

■ Jurgis Palaima, teatinų vienuolijos brolis, išbuvęs 70 m. Šv. Andriejaus bažnyčios zakristijonu Romoje, mirė sausio 29 d., sulaukęs 99 m. amžiaus. Pasižymėjo pamaldumu ir labdaringa veikla.

■ Lietuvoje pradėtas leisti naujas religinis žurnalas "Žemės druska". Jis būsias panašaus pobūdžio, kaip buvo "Katalikų pasaulis".

■ Kauno arkivyskupijos kurijoje įvyko metinė spaudos konferencija, kurioje arkiv. S. Tamkevičius pasidžiaugė, kad 1999 m. arkivyskupijoje buvo pakrikštyta beveik 200 asmenų daugiau negu palaidota.

■ Gruodžio 26 d. Ignalinoje buvo pašventinta Švč. M. Marijos bažnyčia. Šventinimo apeigas atliko ir pirmąsias šv. Mišias atnašavo Vilniaus arkiv. metropolitas Audrys Bačkis, iškilmėse dalyvaujant vyskupams J. Borutai, J. Tunaičiui bei E. Bartuliui ir aplinkinių parapijų klebonams.

■ Pasaulio lietuvių jubiliejinių metų iškilmės Romoje vyko kovo 1-5 d. Iš Lietuvos dalyvavo arkivyskupas metropolitai Audrys J. Bačkis ir Sigitas Tamkevičius, vyskupai J. Boruta, A. Vaičius, J. Matulaitis, J. Žemaitis, J. Preikšas ir išeivijos vysk. P. Baltakis. Vyskupai ir kunigai koncelebravo šv. Mišias kovo 1 d. Šv. Jono Laterano, kovo 2 d. Šv. Pauliaus, kovo 3 d. Maria Maggiore ir kovo 4 d. Šv. Petro bazilikose. Iš Lietuvos dalyvavo apie 200 maldininkų, iš JAV ir Kanados vysk. P. Baltakis, keletas kunigų ir apie 25 pasauliečiai. Kovo 4 d., tuoj po šv. Mišių, audiencijų salėje buvo susitikimas su pop. Jonu Paulium II. Iškilmėse dalyvavo ir Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus su žmona Alma.

■ 2000 m. leidinyje "Annuario Pontificio" rašoma, kad 1999 m. pasaulio gyventojų skaičius viršijo 6 milijardus. Katalikams priklauso 1 milijardas ir 45 milijonai, t.y. 17,4% visų gyventojų. 517 milijonų katalikų gyvena Pietų ir Šiaurės Amerikoje, 290 mil. Europoje, 119 mil. Afrikoje, 110 mil. Azijoje, kitur po mažiau.

Juozas M.

Nuoširdžiai dėkojame mūsų rėmėjams

- 100.00 dol.** W. Gvildys, A. Janonis, V. Janusonis, Jaunimo Centro Moterų klubas,
I. Kairytė, V.&M. Momkus.
- 80.00 dol.** A. Cipkus, J. Jankauskas, S.&L. Krutulis, kun. J. Kučingis.
- 60.00 dol** A. Lesevičius, kun. L. Peck, V. Rapšys, A. Sutkus, A. Žemaitaitis.
- 50.00 dol.** D. Bilaišienė, kun. M. Kirkilas, I. Leonas-Kriaučeliūnas.
- 40.00 dol.** H. Bagdonienė, Z. Didžbalis, J. Gedrimienė, E. Jasaitienė, L. Normantas,
J. Petronis; E. Sinšinas.
- 30.00 dol.** M. Bajorūnienė, R. Boris, I. Budrys, R. Čepulis, S. Dameika, A. Domanskis,
P. Gruodis, A. Januška, V. Kleiza, A. Kuliešius, B. Lukas, G. Murauskas, G. Napjus,
G. Riškus, kun. R. Rubšys, S. Slavickas, N. Šumskis, R. Taunys, A. Telson,
kun. K. Trimakas, prel. I. Urbonas, V. Valantinas, A. Valavičius, E. Vilkas,
M. Vilutis, S. Žilevičius.
- *
- 25.00 dol.** S. Dargis, V. Pumputis, M. Remys, M. Škėma.
- 20.00 dol.** A. Andriulis, E. Arbas, P. Ažuolienė, E. Baltrušaitienė, R. Banionis, O. Barauskas,
A. Baukys, D. Bilaišis, B. Briedis, V. Bubnys, V. Butkus, F. Černius, M. Česas,
S. Damašius, A. Damijonaitis, J. Gataveckas, G. Gediminas, D. Jakas, J. Janušaitis
A. Janušis, I. Jasys, S. Jelionienė, A. Jurionienė, A. Karaliūnas G. Kaufmanas,
V. Kezinaitis, O. Kremeris, J. Krutulis, M. Kuprienė, J. Latvys, Z. Martiniaitis,
O. Matusaitienė, J. Mikulionis, E. Nemickas, P. Pagojus, I. Paulavičius, D. Polikaitis,
M. Prancevičius, S. Prialgauskienė, J. Racevičius, K. Račiūnas, J. Reijeris,
E. Repšienė, V. Siliūnas, F. Šilbajoris, B. Šimonaitienė, A. Skrėbūnas, H. Solys,
J. Starkus, K. Stašulis, A. Stonkienė, B. Stravinskis, A. Stygienė, P. Vilutis,
B. Žemaitis, M. Žemaitis, E. Žilionis.
- 17.00 dol.** C. Beiga.
- 15.00 dol.** J. Ališauskas, P. Dirda, V. Gailiūnas, M. Gelažius, T. Miglinas, J.&R. Mikaila,
O. Norkus, A. Rudis, J. Zalagėnas.
- 10.00 dol.** O. Abromaitis, P. Abromaitis, O. Alkas, K. Ancerevičius, V. Andriukaitis, A. Ardys,
M. Arštikis, V. Aukštuolis, V. Bakšys, A. Balaišis, L. Balaišis, M. Baras,
G. Baltrušaitis, B. Beniušienė, R. Bielskus, A. Bigelis, M. Biknaitis, A. Biliūnas,
T. Bogušas, A. Bumbulis, E. Burlis, Š. Čepas, A. Čepėnas, B. Černienė, P. Dalinda,
V. Damašienė, S. Danaitis, E. Diminskis, O. Dovydaitis, M. Edelis, V. Gasperas,
E. Gaška, M. Gelažius, C. Genčius, Rev. A. Goldikovskis, J. Gradinskas, W. Gvildys,
B. Jakniūnas, A. Jankūnas, V. Janukaitis, G. Janusonis, A. Juodvalkis, J. Jurkūnas,
G. Juškėnas, K. Juozaitis, N. Kaminskas, M. Kapočienė, P. Karosas,
B. Kasakaitis M.D., V. Kazemekaitis.

